

GAZDASÁGI LAPOK

MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.

Alapította KORIZMICS LÁSZLÓ
1849-ben.

VEZÉRELV: Hozzánk mezel gazdaságunkba helyes arányokat.

ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK:

Egész évre	20 kor.
Fél évre	10 "
Negyed évre	5 "

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII., József-utca 15. sz.

Az „Állattenyésztési és Tejgazdasági Lapok” ingyen mellékletével.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez, az előfizetési és hirdetési pénzek a kiadóhivatalhoz czimzendők.

HIRDETÉSEKET

a lap kiadóhivatala veszi fel.
Arjegyék ingyen és bérmentve.
Hirdetési mellékletek jutányos árban fogad-
tatnak el.

TELEFON: József 40—66.

Az e lapokban foglalt minden cikkért az utánnomás
joga fentartva.

KÉZIRATOKAT A SZERKESZTŐSÉG NEM AD VISSZA

TARTALOM.

	Lap
Szemle	211
A Magyar Gazdaszövetség f. hó 13-án tartott közgyűlésén Löhner Andor	212
Tárca. — Esetek	212
Paizstetvek és irtásuk. — Dr. Keller Oszkár	214
A polyva gazdaságos eltartása. — Ky.	215
Néhány szó és tanács konyhakerti növényeink intenzívebb termelésére. — Ferenczy Endre	215
Kérdések és feleletek	
Kérdések: Kőlestermelés. — Magajárává alakítás. Fűkaszalógép beszerzése	
Feleletek: Lenmagolaj és pogácsa	217
Hírek	217
A világháború nemzetgazdasági jelenségei Európa kité- zetésével. — Löhner Andor	217

SZEMLE.

(Időjárás és gazdasági helyzet. — Mumus beviteli jegyek képében. — Fogynak a népesség. — Kukoriczölés. — A hadikölcsön. — Faárak hatósági meghatározásáról. — Kevés a répvetés.)

Nem irunk az időjárásról, csak közöljük a Mátra aljáról jött levél egy részét, hogy t. olvasóinknak fogalmuk legyen arról, milyen is néhol hazánkban a gazdasági helyzet.

„Megint ránk fordult az Isten ostora! Mult péntek 14-ike éjjel óta 18-án estig esett, de nem csak eső, hanem hó is a hegyekben! A meddőségem már a Mátrában legelt. Hogyne hajtottam volna ki, midőn már egész nyári meleget hozott az idő. Ez az időjárás el akar bennünket veszejteni. Megint sár és víz és a vetés fele sincs elvégezve. A tarlok a nagy melegben hirtelen kiszáradtak, úgy hogy szakajtónyi rögök estek, a borona csak keveset morzsolhatott le, így a nagy része a hantok alá került. Vártam az esőt rá, hogy megázás után másodszor megvasaltatván, a terület simává lesz. Erre a szombati 15-iki eső elég is lett volna és hétfőn neki állottam volna, de hát esett és esett az átkos eső. Mire rámegetek, csirában lesz a mag és a borona majd kiszakgatja. Ha boronálatlan hagyom, aratáskor nem lehet tisztán gereblyézni. A két éjjeli fagy (11. és 12-iki) és a sok hideg eső a buzákat úgy megsárgította, hogy rossz látni, de a sok aczat, az nő vigan, már haladja is a vetést.

Az aczat szurkálásához az idén csak apró, 8—10 éves, gyermekeket kapni, mert az erősebbek a szőlőkben a szülei helyét pótolják s ezek a gyerekek, kik tavaly örültek 60—80 filléres

napszámnak, ma 300 filléren alól jönni nem akarnak. A mezőgazd. bizottság 160 fillérré szabta meg az ily picziségek napszámát, de ők ennek fittyet hánynak, ha csak a főbíró karhatalmat nem ad, megöli a vetést a tömérdek aczat.

Hevesmegye 17-diki közgyűlésén keresztülment az indítványom és a vármegye felir a kormányhoz a maximált árak felemeléséért és azért, hogy az ipari és gyári cikkek is maximumtassanak, különben a gazdák meg nem élhetnek.

A „Meteor” a kései fagyot megjósolta és sajnos be is következett. A szőlő, gyümölcs részben elfagyott, a vetések pedig a hihetetlen ségig megsárgultak. E szánalmas szint látni kell, el se képzelhetni másként. (No, de ezek az ősziek még kiheverik a bajt. Szerk.)

A szerencse csak az, hogy máshonnan sokkal kellemesebb hírek is jönnek és általában a gabonavetések jól állanak mindenütt, csak baj, hogy a takarmányok és kapások vetését nagyon hátráltatja az esős időjárás. Vozárynak már nem hisz a mezőgazda, csak a jó Istenben bizik, ki el nem hagyja övét. A fagy dacára is lesz szőlő, ha idejében s elegendő rézgálicz és perocid áll rendelkezésünkre. A gyümölcsöst azonban alaposan megdézsmálta a fagy.

Valóságos megdöbbenéssel olvassuk a napilapok egyikében, miszerint szakkörökből azt a fontos értesülést kapják, hogy az osztrák és magyar kormány között már megállapodás történt a behozatali jegyek rendszeresítésére nézve. E forrás szerint a két kormány a kikészítési eljárásban alkalmazható legszigorubb ellenőrzést fogja gyakorolni s ezenkívül is minden intézkedést meg fog tenni arra nézve, hogy a vámútalványok, illetve beviteli jegyekkel semmiféle spekulatív visszaélés elő ne fordulhasson.

Azonban azt hisszük, ez a hír tévedésen alapszik, mert elsősorban a Magyar Gazdaszövetségtől, de a többi magyar mezőgazdasági tényezőktől is *elvárja*, sőt meg is *követeli* a magyar gazdaközönség, hogy a behozatali jegyek életbe léptetése ellen sikraszáll és mindent el fog követni, hogy a mezőgazdaságra oly káros intézmény napvilágot ne láthasson!

Ugylátszik, már szószerint lesz, hogy a házasságok az égből köttetnek, mert nálunk a földön nem lesz, ki nőszüljön s e szerint a születések száma is a legkevesebbre fog apadni. Legalább a statisztikai kimutatások ily szomorú gondolatokat ébresztenek bennünk. Ime:

A Statisztikai Havi Közlemények jelentik, hogy ez évi februárban a magyar birodalomban

9122 házasságot kötöttek. 7638 at az anyaországban, 1484 et pedig a társországokban. Élve született 28.844 gyermek. (Magyarországban 25.291, Horvát-Szlavonországokban 3552), meghalt 43.689 egyén (Magyarországban 37.796, Horvát-Szlavonországokban pedig 5893), a halálozás több volt tehát az anyaországban 12.505 (1000 lélekre 8'4). A társországokban pedig 2340 (11'1). Az előző hónaphoz viszonyítva, a házasságkötések száma 3419-el emelkedett, a szaporodási viszonyok azonban rosszabbodtak, mert az elveszültek száma 844-gyel csökkent, az elhaltaké pedig 1462-vel emelkedett.

Annak idején közöltük, hogy Melega János orosházai malomtulajdonos a tengeri csiráját olajkészítésre használja s ezzel a tengeriliszt megkeseredését gátolja meg.

Most a Molnárok Lapja azt írja, hogy a hadügyminisztérium hivatalosan kiküldött egy tisztet a kísérletek ellenőrzésére. Ez alkalommal kiűnt, hogy a tengeri megőrléséből 37'24 K értéket lehet az olajjal együtt kitermelni. Az ellenőrző tiszt tapasztalatairól jelentést tett a hadügyminiszternek. Arról mindeddig semmi hír sincs, hogy a földmívelési miniszterium is érdeklődést tanúsított volna ezen ügy iránt, melynek felkarolása — az eljárás ugyanis, melyet Amerikában régóta üznek, közkincs — mezőgazdaságunk javára milliónyi új bevételt jelentene, pedig de rá fogunk szorolni a milliókra háboru után!

Minden alkalmat meg kellene két kézzel ragadni, melyek alapján új jövedelmi forrásra nyílik kilátás. Pénzt kell csinálni mindenből, a miből csak lehet, hogy a nyakunkba szakadó óriási állami terheket elviselhesük. De különösen a mezőgazdasági iparokat kell fejleszteni, hogy ne legyünk kénytelenek a nyersanyagot olesón kivinni és külföldről (hol azok kikészítve lettek) drágán behozni az ipari terményeket. — Most, mikor az olaj olyan drága s oly kevés van belőle, mindenből ki kell az olajat sajtolni, a miből gazdaságosan lehet s így a kukoriczából is éppen úgy, mint majd a szőlő magjából is.

A »Molnárok Lapja«-ból vesszük a következőket:

»A tengeriörlési eljárás tekintetében a m. kir. földmívelésügyi minisztérium még nem határozott. Eleinte 94 (kilenczvennégy) %-os kiörlést hozott javaslatba a hivatal, azonban a szakemberek egyértelmű szörnyűködésére most 50—50 q-ával próbákat ejtenek meg és pedig:

a) 94 %-os kiörléssel (ez a tengeriliszt a meleg napokon kétszer 24 óra alatt zöld lesz a fülledtségtől és emberi élvezetre használhatatlan);

TAKARMÁNYDARA
TENGERICSUTKÁBÓL

a LANZ-féle örlőgéppel! Az eddig csak tüzelésre használt tengericsutka mint **KITÜNŐ TAKARMÁNY** értékesíthető.

AJÁNLATTAL
SZOLGÁL:

HAHN ARTHUR és **TÁRSAI BUDAPEST,** VIII. KERÜLET, ÜLLŐI-UT 52g.

Sürgönczim: **CASE BUDAPEST.**

Eredeti
amerikai

CASE

gőzszántó-
gépek,
a c z é l
c s é p l ő k.

STOVER amerikai benzinmoto-
rok és lokomobilok.

b) 87%-os kiórlással;

c) 70%-os kiórlással, a mikor a 30% olajos hulladékból még 10% lisztet fognak kivonni, ha lehetséges.

Ezenkívül a cs. és kir. hadügyminisztérium által elfogadott Melega-féle eljárásnak van sok híve a szakmabeliek között, mert így a lisztek — tapasztalat szerint — 4-5 hónapig a káros elváltozás veszélye nélkül eltarthatók. — Jövő számunkban bővebben írhatunk erről, de máris jelezzük, hogy a szárított tengeri megőrlése felől — hadseregezők — az egyes hadbiztosságok (intendaturák) intézkedhetnek.

Reméljük, hogy nemcsak a hadsereg, hanem a földművelésügyi m. kir. minisztérium is elfogadja a Melega-féle eljárást és a tengerilisztből egy q sem fog megromlani és még sertés stb. állathizlálásra is alkalmatlanná válni. (Ezt talvány, fájdalom, nem mondhattuk.)

Valóban örültünk, a midőn a múlt heti számunk hírei között leközölhettük, hogy a tengerivásárlás ismét néhány megyében — még pedig kukoriczát termelő törvényhatóságokban — megengedett, mert ezzel biztosítva vagyunk az iránt, hogy a folyamatban levő sertéshizlálások be is fognak fejeződni s nem lesznek kénytelenek a hizlálók — úgy mint a múlt évben — félig hizott állapotban tuladni hizóikon. Így majd lesz ismét sertéshus — de a mi ennél sokkal fontosabb — szalonna és zsir is a piacon s a mostani zsirinség pár hét múlva enyhülni fog. De nem lesz arra sem kényszerítve a gazdáközönség hizlálással is foglalkozó része, hogy az emberi élelmezéstől elvont gabonaneműeket esse fel disznaival.

Midőn e sorokat írjuk, már lázasan folynak az aláírások a 4-ik hadikölcsönre, siet mindenki, hogy mielőbb lerója köteleességét, mely ténnyel egyuttal tőkét jól jövedelmező és biztos értékpapirokba fekteti. Tehát a hazát mentő munkálat egyben jól gyümölcsöző cselekedet. Ne is maradjon el egy gazda sem ezen nemzeti védelmi actiótól, vigye oda utolsó fillérjét is, hogy ezzel a mielőbb kivandó végső nagy győzelem és áldást hozó békének lehetőségét erejéhez képest előmozdítsa. A legkisebb jegyzés is közelebb hozza a várva várt béke napját.

Sok baj van a fával, a fogyasztókat kiuzso-

ráló üzérkedés már határt nem ismer. A fatermelő érdekeltég rendkívüli árkövetelése mindenhol régi panasza a fogyasztó és az iparos közönségnek. Nálunk a felsőmagyarországi és az erdélyi termelők kartelszervezete állandóan emeli a fa árát. A termelőknek ez az eljárása Németországban arra bírta a szász faiparosokat, hogy illetékes kormánykörökben a fa árának maximalása iránt lépéseket tegyenek. Ez a törekvés a kormány döntő tényezői előtt igen kedvező fogadtatásban részesült. Bár nyilatkozat illetékes helyen még nem történt meg, de a berlini kereskedelmi és iparkamara április 19-iki ülésében már foglalkozott a maximális fa ára ügyével. A kamara egyelőre rezervált álláspontot foglalt el, de remélik, hogy az akció eredménytel fog végződni.

És minálunk ugyan mi történik? Semmi. Jajgatunk, panaszkodunk s fizetjük a méregdrága fát, de ennek határárszabását eddig még szóba se mertük hozni. Tehetetlenségünk bámulatra méltó. A fakitermelők czégek pedig egyre-másra vásárolják a nagy erdőbirtokokat. Meddig fog ez még tartani? Azt mondják »a fák sem nőhetnek az egekig«, de úgy látszik a fák ára nőhet a Csimborasszó magasságán túl is — Magyarországon!

Gondolkozóba ejt egy rövidke hír, melyet egyik napilapban olvastunk, ugyanis:

Csehországban meglehetősen egyenlőtlen lesz az idei répatermés, a mennyiben egyes gyárak máris arról panaszkodnak, hogy a spekuláció mindent elkövet annak érdekében, hogy a répatermelés helyett inkább a cikória termelést forszírozzák a gazdák. Métermázsánként 15 koronát ígérnek a cikória gyökérért és így egyáltalában nem meglepő, hogy sok gazda lemondott arról a tervről, hogy az idén nagyobb területen fog répat ültetni. Valószínű ennél fogva, hogy a terület-növekedés nem lesz olyan lényeges, mint gondolták.

Nálunk is panaszokat hallunk, hogy kevés a cukor répával elvetett terület s ha a cikóriát itt is annyira felkapják, mint a csehek, akkor mi is csehül leszünk cukor dolgában, de a jó kávé helyett — mely ma már megfizethetetlen — gyönyörrel élvezhetjük majd a kedves — cikóriát cukor nélkül.

Vannak még ma is becsületes emberek, ennek az állításomnak igazolására néhány példával szolgálhatok. X. jegyzőnek volt felesleges szénája. Jött hozzá egy ügynök s hajlandó volt megvenni a 10 q szénát 16 koronájával. »Barátom, mondja a jegyző, én szénámért csak 12 koronára becsülöm, többet nem fogadok el.« A 160 koronából 40 koronát vissza adott. »De kérem, szólt az ügynök, az én megbízásom az, hogy vegyek 16 koronájával jó szénát, tehát a pénzt itt hagyom, tessék azt a rokkant katonák segélyére fordítani.«

A kántornak volt egy pár lova, de katonák beverték és elvitték őket, most egypár tehenével mivel keserves földet, de miután ezek a jámbor párák kevés tejet adnak azóta, jobbnak látna egy pár ló beszerzését. Pénze nem elég két ló árát kiizetni, oly magasra hágott a valamire való ló ára. Jött a hír, hogy hadi szolgálatra már nem alkalmas, de mezőgazdasági munkára még használható kiselejtett lovakat jutányos áron juttat a hadsereg gazdáinknak. Elmege a mi kántorunk az illetékes helyre, ott meg tudja, hogy Y. őrmester osztja ki a lovakat, félre hívja őt s fülébe sugja, hogy 50 koronát kap, ha neki egypár lovat juttat a kiszabott áron; kedvezményt nem óhajt. Eljárásának bámulatos sikere lett, ugyanis a falu minden kispasztora, a ki akart lovat venni, kapott — csak éppen a kántornak nem jutott.

Közel negyven csztendeje, hogy először vettem fel a kékszinű posztót, azaz felcsaptam katonának. Akkor mutattak társaim egy öreg urat, ki dugasz ember hírében élt s nagy vagyonát mint törzsőrmester ugy szerezte, hogy a katonatiszteknek jó kamatra pénzt adott kölcsön. Mikor ez negyven évi szolgálat után nyugalomba vonult, utóda egy komoly fiatal férfi lett, ki hivatalát a legnagyobb lelkiismeretes pontossággal látta el. Egy szép napon, mikor az íróasztalra görnyedve végzi számításait, belép egy hadnagy, vállára teszi kezét s azt mondja: »Őrmester, adjon nekem kölcsön 100 forintot« (akkor még a koronát nem találták fel.) »Nagyon sajnálom de nincs, meg ha volna sem adnék. Nagyon csodálom, hogy hadnagy ur egy alantás közegéhez fordul pénzt véget.« A tisztcsk ajkára harapott, le volt forrázva. Hamarosan kérte áthelyezését más városba, de az őrmestertől nem lett milliomos, mint az elődjéből.

Hasonló eset az is, mely katonáknál esett meg — állítólag. Z. főhadnagy vezette a legénység élmezését. A tiszt étkézdét. Z. dicsekszik, hogy mostani állomáshelyükön olcsó a hus, nagy megtakarításokat ért el. Azonnal ott terem A. bajtárs s azt ajánlja, hogy a megtakarított összeget fordítsák a tiszt étkéző javítására. »Olyan nincs a sifonérban, mondja Z., mert a mi a legénységé, az

A Magyar Gazdaszövetségnek f. hó 13-án tartott közgyűlésén

az évi jelentéshez és az igazgató által előterjesztett 2-ik számú határozati javaslatához Lőherer Andor felszólalása a következőkre terjedt ki:

A világháborúnak immár harmadik éve a mezőgazdaság krízisét hozta reánk és egész Európára. Rendkívüli feladatok elé lett az eddig figyelemre alig méltatott termelés állítva. Hiába könyörögtünk a jobb vámvédelemért, a mikor ma mindenki csak a többtermelés szükségét kiabálja, sőt uzsorásnak mondják a gazdákat és hazaárulóknak, ha guzsba kötött kezekkel is nem vetik be a földjeiket, a mikor elrekvirálták tőlük a gabonát, a vetőmagot, a vonó erő legnagyobb részét, a munkaerő pedig a gyermekek, az aggok és az asszonyokon kívül fegyverrel küzd a házáért, királyért és trónért. A népek éheznek. Éhezünk mindnyájan, — sőt már betegek is vagyunk, mert elégtelen a táplálás. Ime — egyszerre megszűnt a tultermelés. Nem is volt és nincs is tultermelés. Az évi jelentés hivatkozik is az elmúlt háborús év rendkívüli tanulságaira. Igaza van, a mikor a reánk szabadított tengerentuli verseny pusztító hatására utal. Pedig az idő szerint — fiaink világraszóló hősiességén felül, ellenségeink kiéheztetési törekvéseivel szemben — egyedül a soká kellően meg nem védett mezőgazdaság szolgáltatási képessége biztosította világraszóló győzelmeinket... Mindennek dacára mégis azt hangoztatom, hogy a legnagyobb közgazdasági és nemzetgazdasági ellentét, a mikor Európa népei egymást gyilkolják a harcztereken a gazdasági és világhegemóniájáért, — ha a világpiacon Amerika mai térfoglalását és világversenyét komolyan figyelmünkre nem méltatjuk Engedjék meg tehát, hogy egy pillanatra Amerika szereplésére tereljem a t. közgyűlés figyelmét, — mert ez különös világítást ad egész gazdasági helyzetünknek — és: a nagy kérdést képező — jövő mikénti alakulásának. Erről a nézőpontról kell nézetem szerint — ma — a világgazdaság és világkereskedelem kérdését is megvizsgálni és megítélni.

Abban a rendkívül szerencsés helyzetben vagyok, hogy Amerikának: 1915. évi kiviteli hivatalos adatait már feldolgozhattam, a miből a következő rendkívül fontos és érdekes adatok

azé is marad, kerülhet oly idő, mikor pótolni kell a rendszeren kiutalt összegben felül is, hogy az élelmezés jó legyen, meg az a szándékom, bort, szivart, dohányt és szivarkát vásárolni a vitézeknek, hogy annál jobb kedvűek legyenek, ha jön a döntő pillanat. Ugyan nem röstelenek ti tiszték a legénységtől elvont fillérekkel pazar ebédeket főzteni?

Két kereskedővel utaztam, egyik szegedi volt, a másik valahol Erdély szélén lakott. Beszélgettek mindenféléről, mikor már az erdélyi felczihelődött, hogy a legközelebbi állomáson kiszáll, kérdi tőle a szegedi, van-e eladni való fája. »Van. Mennyi kellene.« »100 waggon.« »Kaphat 550 K Szegeden átvéve.« »Helyes, megtartom, küldje mielőbb.« Megáll a vonat, kezét fog a két kereskedő s az egyik kiszáll. Hát kérem, mondom a »szögédinek«, semmi írás, hisz ez nagy dolog 55 ezer korona. Kérem a szó közt; különben ismerem emberemet és ha kap waggont, már holnap kezdi a fát berakni.

Egy nő a belvárosba ment kis fia részére ruhakelmét vásárolni, egyik üzletben mutatnak egy megfelelő posztót, de 48 koronát kértek 2 méterért, ezt drágállotta. Az üzletvezető azt mondja: »No kérem, nagyságos Asszonynak, mert régi vásárlónk, 40 K-ba számított.« »Akkor is drága, nem veszem meg.« »Hát 36 koronáért tessék!« »Jónapot, nem kell.« »De ne tessék elmenni, oda adom 30 koronáért.« »Most már éppen nem veszem meg, mert ha önök több mint 1/3 részét leengedik a portéka árának, ez annak a jele, hogy ha sikerül, kiuzsorázzák a vevőket. Engem ugyan nem lát többé üzletében.« Így kellene eljárni a tisztességesnek éppen nem mondható kereskedőkkel szemben, majd csak észre térnének s a vevőközönség nem lenne annyiszor becsapások áldozata.

Valamikor igen régen, nagyon régen a reáliskolában kötelezőnek lett kimondva a szabadkézi rajz s a ki ebből a tárgyból elhasalt, javító vizsgára vagy ismétlésre lett utalva. X. Y. (azóta már Isteben boldogult) fiunk nem ment sehogy a rajzolás, a tanár az első félévben elbukatta. Feljött az apa s fiával elment a tanárhoz, de a szigorú professzor kárlehelten volt. Az öreg X. Y. egypár körmőczi aranyat felejtett az asztalon, ezt a két sárga csikót oly dühösen dobta a távozók után a tanár, hogy csak egy csengett az egész lépcsőház. A fiu a reálból a kereskedelmibe lépett át és egy híres malom igazgatója lett idővel vasszorgalma által.

Egy gazdasziszthez jött valamelyik közeli pénzintézet megbízottja s négyszem között óhajtván vele beszélni, nem az irodában, de magánlakásában kereste fel. Elmondta, hogy értesült, miszerint parcellázásra el lesz adva egy birtoktest, erre az

TÁRCZA.

Esetek.

Hol volt, hol nem volt, az nem tartozik a dologhoz, elég az hozzá, hogy egyszer egy borkereskedő szállított valakinek nagyobb mennyiségű vörös bort — mondjuk 20 hordóban. A bor minősége, mely egyik hírneves főuri pinczéből származott, kifogástalan volt. A hordókon a legkisebb hiba sem volt található, nem szivárgott ki azokból egy árva csepp sem. És mégis kifogást emelt az átvévo ezen szállítmány ellen, azt mondva, hogy a hordók nincsenek tele, lötyögnek, hogyha gurítják őket, ennél fogva 5%-ot le von a bor árából.

Tisztelt uram, mondja az eladó, ön nem ért a dologhoz, hiszen a boros hordókat, ha azok hosszabb szállításra szánvák, nem szabad színültig töltetni, hanem úgy, hogy egy kicsike lézag maradjon, mert nem tudni nem kerül-e melegebb időjárásba a szállítmány s akkor a bor is kitérül, mint minden test, tehát több helyet igényel a hordóban. Ha már most egészen tele van a hordó, ilyen esetben iparkodik szétnyomni a dongákat s minthogy ezt a vasabroncsok nem engedik, esetleg a hordó fenekét légi a belső nagy nyomás, vagy ha a dugasz nem elég erősen van beverve, akkor azt röpti ki és kész a nagy kár, kifolyik a bor. Ezt megátaljuk azzal, hogy a hordó ürmértékéhez arányítva 1—2 deciliter, esetleg 1/2 literrel kevesebbet öntünk minden hordóba, mint annak ürtartalma. Ezen hordók mindegyikében 2 decivel van kevesebb, ez 40 deci vagyis 4 liter, ezt levonhatja, ha tetszik, de ez 1/10%-ot sem tesz ki, nem hogy 5% volna, mint ön véli. Hiszen ha véletlenül ma itt melegebb időjárás volna, nem tapasztalna semmi lötyögést, sőt ha ilyenkor a dugót kiütik, még ki is csordul néhány csepp bor.

Az átvévo pattogott, nem akart engedni, végre is az eladó belemert abba, hogy a hordókat színültig feltöltik s a hiány le lesz vonva az árból. Egy órai késedelem után kisült, hogy 3-5 liter volt az összes hiány.

Látja tisztelt uram, hogy igazam van; most ön ebből az esetből tanult valamit, a mit még nem tudott s hogyha valamikor bort fog szállítani, nem fogja a hordókat színültig tölteni, az bizonyos. De tiszteltetem a főnökét és azt üzenem neki, hogy máskor olyan egyént küldjön a borátvételhez, a ki ért hozzá, mert a vitatkozás és töltögetés elrabolt több mint egy órát drága időből, már pedig az idő pénz, s ki fogja nekem azt a pénzt megfizetni, a mit én itt elvesztettem? *

azt igazolják, hogy míg egész Európa szenved és pusztul — Amerika örvend és hatalmasan gyarapszik. A „*Monroe elv*“ náluk remekül bevált. *Exportja*: 1910-ben tett 1.864.5 millió dollárt, a mi 9.322.5 millió korona, 1913-ban 2.465.58 millió dollár, 1914-ben 2.329.68 millió dollár, *1915-ben 2.768.59 millió dollárt, vagyis 13.843 millió koronát. Importja* pedig tett: 1910-ben 1.893.92 millió dollárt, vagyis 9.469 millió koronát, 1913-ban 1.812.92 millió dollárt, 1914-ben 1.893.92 millió dollárt, *1915-ben 1.674.17 millió dollárt, a mi 8.370 millió korona.* Vagyis, a míg exportja 904 millió dollárral, azaz 4.526.5 millió koronával emelkedett, ugyanakkor importja 219.75 millió dollárral, azaz 1.099 millió koronával csökkent

Ezen világkereskedelmi változások legnagyobb része azonban az európai háború szükségleteinek ellátásával áll szoros kapcsolatban. Az Európába való amerikai export emelkedett 1913-ról 1915-re: Belgiumba 10.44 millió dollárral, Dániába 76.66, Franciaországba 292.23, Gibraltárba 3.44, Görögországba 19.30, Olaszországba 130, Németalföldre 101.75, Norvégiába 18.4, Romániába 0.30, Oroszországba 57.50, Spanyolországba 21, Svédországba 66.60, Angliába 665.44, Canadába 141.12, Panama 15, Ausztráliába 20, Brit-Dél-Afrikába 10, Portugáliába 2.71, tehát kivitele összesen 1.651.90 millió dollárral, a mi: *8.259.50 millió korona.* Ebből a rengeteg összegből esik, mondhatnánk: *ellenségeink javára 1.463.07 millió dollár, azaz: 6.315.35 millió korona.*

Amerika kivitele csökkent: Ausztria és Magyarországból 8.15 millió dollárral, Németbirodalomból 63.51, Bulgáriából 0.26, Svájcban 16.60, Törökországból 6.20, azaz összesen *95.07 millió dollárral.* Mexikóból 43.50, Argentínából 40.70, Braziliából 73.55, Chiléből 16.31, Colombiából 12.30, Equadorból 1.60, Peruból 6.72, Uruguayból 5.42, Venezuelából 8.46, Chinából 23.65, Indiából 67, Egyiptomból 14.50, összesen *313.74 millió dollárral.* Hozzá adva az Európában csökkent *95.07 millió dollárt, összesen kivitele csökkent 408.81 millió dollárral, a mi 2.044.05 millió korona.* Amerika tehát Európa népeinek háboruján — *1913-hoz képest egészben 10 milliárd 330.55 millió koronával gyarapodott . . . Tíz milliárd 330 millió koronával gazdagodott*

intézet igen tekintélyes vételért ajánl s hogy ha az adás-vételi szerződés megkötötték, 1% jutalékot kap a tiszt. »Kérem, majd meglátjuk« volt a felelet. A birtokot más intézet vette meg alig pár koronával drágább áron, de büszkén mondhatta a tiszt, hogy jutalékot nem kapott.

Ilyeneket és hasonlókat mesélt a minap egy öreg bácsi s áhitattal hallgattuk az érdekes kis történeteket. Volt közöttünk egy csinos fiatal ember is, ki azt mondta, hogy ő is olyan becsületes ember, a ki sohasem csalt meg senkit és még tréfából sem lopott még egy gyufaszál értékűt sem.

No ezt magamról nem mondhatnám — mondja rá az öreg — mert mikor én még olyan fiatal ember voltam, mint Te öcskös, csókot loptam — ha szerit tehettem, pedig az csak többet ér, mint egy szál gyújtófa, mert néha egyszerre két lelket is tüzre lobbant.

A fiu utóbb eltűnik, néhány perc múlva mosolyogva, kipirult arccal jön vissza a társaságba.

Fagattuk hol járt, előbb nem akart vallani, de utóbb kibököntette, de csak nekem sugva, hogy oda volt csókot lopni az öreg ur szép leányánál.

Gyors fel fogása volt a gyerekeknek.

Furcsa bucsuszavakat hallottam a minap. Egy czukrászdából jött ki két önkéntes hadapród, az egyik valóban már a menetszázadba volt beosztva, mert a másik igen szívesen rázta meg a kezét, mondván: »Hát Isten veled pajtás; ha már nem találkoznánk, halj meg egészségesen!«

Ellentmondásnak lehetne ezt a kívánságot tartani, de ha mélyebben elgondolkozunk felette, éppen nem az, hanem valóban jó kívánság. Mert ha már meg kell halni, ne szenvedjen soká, ne kinlódjék (mint az én szegény vóm is több mint 7 hónapig), hanem az egészséges állapotból menjen át a másvilágra. Így legkevesebbet szenved. Ez a legszebb halál. Gyors meghalást kívánni szép gondolat.

A háború annyi mindent megváltoztatott, megmésztotta az már a mi eszünk járását is és a mit boldogságnak bélyegeztünk volna békeidőben, azt ma okosnak, elmésnek, helyesnek, találónak ismerjük el.

Akad még mintacséléd is, nem mind szocialista, hanem olyan is van, ki hú marad gazdájához, ilyen K. barátom — urad lmi nagybérlo — csikósgazdája is. Mikor néhány év előtt átvette K. az uradalmat, a cselédség egy része megmaradt, másik fele gazdát cserélt, de 1—2 a föld-s ur másik — házilag kezelte — gazdaságába ment át. A csikósgazda a ménessel együtt megmaradt a bérlo uraságnál az eddigi zsold mellett. Néhány hónapra rá

egy év kereskedelmi különbözetében! Európa pedig éhezik és mi Európa kánaánja — éhezünk, — hogy ki ne éheztesse. Ha most ugyanazon fáradsággal összeállítjuk, hogy minő anyagokkal és árukkal támogatta Amerika ellenségeinket, talán még érdekfeszítőbb adatokat nyerünk.

Kiviteli többlete tett 1915-ben: aluminium gyártmányokban 3,245.799 dollárt, fémárúkból 39,339.064, szállító eszközökben 85.108.341, vegyészeti és gyógyszerekben 30,522.453, gyapotárúkból 18,229.510, üveg és üvegárúkból 1,365.078, nyers- és kidolgozott bőrökben 1,235.600, műszerekben 574.090, börgyártmányokban 56,833.865, nikkel árúkból 1,834.985, paraffa 910.500, szappan 218.739, gyapot 94.237, keményítő 329.737, gyapjú és gyapjúáru 22 millió 843.945, hulladék 1,802.248 dollárt. Összesen 263,451.268 millió dollár.

A lövészer itt kifejezetten, pedig ez ezer milliárdra ment, nem szerepel.

Elnök: (csönget) A tíz percnyi idő lejárván, tovább beszélni nem lehet.

Löherer Andor: A konkluziót óhajtanám csak levonni, kérek öt percnyi időt. Elnök: a szólásjogot nem adja meg.

Folytatjuk tehát papiroson eme egész közgazdasági életünkre és az egész világ új gazdasági átalakítására nézve nagyon is fontos és nagyon is döntő: *amerikai verseny megvilágítását,* főleg, a midőn a tulajdonképpen mezőgazdaságunk életfeltételeiről, sőt gazdasági megmentéséről van a szó.

Amerikának mezőgazdasági terményekben a szállított többlete tett 1915-ben 1913 évhez képest: búzában 168 millió bushel — 144,465.798 dollár értékben, zabban 28,679.420 d., búzalisztban 41,697.806 d., élő állatokban 70,870.564, zöldségfélékben 1,304.610, halban 3,459.614, szénában 1,015.868, finomított cukorban 4,026.270, nyers cukorban 24,933.714, nádcukorban 1,790.344, husfélékben 19,750.859, sertéshusfélék 23,114.247, tejfélékben 10,828.886, fimoteus fűmágban 1,153.065, dohánygyártmányokban 653.710 dollárt. *vagyis összesen: 380,906.633 dollárt.* Az ipari áruk és a mezőgazdasági terményeknek a többkivitele ezek szerint összesen *644,357.919 dollár, a mi 3.221,789.595 korona.*

Amerikának 1915. évi összes kivitele

egyik szomszédos birtokos (vagy bérlő) 100 koronával nagyobb fizetést, több szegődmény földet és jobb lakást ígért emberünknek, de ő, noha családos, nem hallgatott rá a császbavakra s híven szolgált tovább azt a ménest, mely mellett valamikor ő is felnevelkedett, azt a birtokot, hol született, melyen már apja is szolgált, azt a bérlőt, ki a földes ur jogaiba lépett s vele jól bánt.

Mikor a bérlő megtudta ezt a dolgot, annyira meghatotta, hogy fizetését 200 koronával felemelte s 14 éves fiát is szegődményes cselédnek fogadta.

Bizony ezt a csikós családot bottal sem lehetne elkergetni K. barátunktól, úgy ragaszkodik minden tagja hozzá.

P. megyében van egy kertgazdaság — vagy 56 hold terjedelmű — hol zöldséget termelnek nagyban. Innét egyik cseléd hadba vonult s nemrég mint rokkant tért vissza. Kocsis volt azelőtt, most már erre a szolgálatra nem lehetne alkalmazni, tehát mást eszelt ki a tulajdonos, mert teljes szegődményt továbbra is meg akarta hagyni. Kinevezte éjjeli őrnék, pedig ilyen alkalmazott eddig nem volt a telepen. De a mi hősünk is ki tesz magáért, még egy káposzta levél sem veszik el azóta abban a nagy kertben, hol bizony eddig néha csáléra ment nem egy kosárra való zöldség. Így a tulajdonos jótéteménye is meg van jutalmazva a hűséges cseléd ébersége által.

M. K. urambátyámtól (ki melesleg mondva 2 évvel fiatalabb, mint én, de tudásra és tapasztalatra jóval öregebb s társadalmi állásánál fogva sokkal nagyobb tekintéllyel bír, tehát maradjunk csak ennél a megszólításnál) sok mindenféle érdekes dolgot hallottam a múltkor, mikor szerencsém volt vele együtt utazhatni, hanem a legtöbbször majd mondja csak el ő, készülő könyvében, én csak arra kérek utólagos jóváagyást, hogy az alábbi kis történetek elregéljem.

N. N. nagykorúsi gazda látogatta meg urambátyámat. Beszélgetés közben arra terelődött a szó, hogy miként lesz meg az idej aratás, mikor ennyi ember bevonult? »Meg lesz kérem, mondja N. N., kértünk 800 orosz foglyot.« »Jó jó, feleli rá urambátyám, de tudja-e bácsi, hogy egyharmada vagy negyede annyi foglyot kapnak mindenütt, mint a mennyit kérnek. Hát ha kigyelmeitek is csak 300 vagy éppen csak 200 foglyot kapna, mi lenne akkor?« »Akkor is meg lesz, majd teszünk rula.« »De épen nem kapnának foglyot?« »Akkor is meg lesz.« »Hogy, hogy?« »Hát az asszonyok aratnának.« »De sarlóval lassan végeznének a nagy hártban.« »A már igaz, de a mi asszonyaink nem sarlóznának ám, hanem kaszával aratnának!«

Ilyen az igazi magyar, nem kell azt féltetni!

tett: 2.768,589.340 dollárt és ebből esett Európára 1.971,431.182 dollár, vagyis meghaladta a 71%-ot. Rettenetes nyomást gyakorol egész Európára és egész közgazdaságára, különösen pedig valamennyi európai állam mezőgazdasági termelésére csupán ezen 9857.2 millió korona egy évi többletze rugó versenye, a mikor Amerika összes mezőgazdasági kivitele már egyébként is 4.511,252.170 koronával nyomta a világ többi termelését, legnagyobb részt Európa termelését. Morgán trustjének a kezében egymagában 500 milliárd korona áll a tőzsdei üzemekre rendelkezésére. Az árakat tetszése szerint diktálja. Ebben rettenetes veszedelem rejlik.

Több ízben hívtam ezekre fel a »*M. gazdák szemlélésében*« olvasóink figyelmét. És ma: Európa — egymást gyilkolja a világkereskedelemben beállott bonyodalom miatt, a helyett, hogy az egymással harcban álló felek lábhoz téve a fegyvereket, imára vezényelnék katonáikat és egymásnak békés jobbot nyújtva, ott keresnék meg a valódi ellenséget, a hol ama 1000 ket meghaladó milliárdos trustok, az amerikai verseny gyűjtő neve alatt egész Európa népeit a szegénységbe kergetik, *maguk pedig ama 10 milliárdos — egy évi szállítási többletükkel — a világkereskedelemben egyensúlyát régen a maguk javára billentették.* Magyarország kivitele és versenye így gyengül meg még jobban.

Arannyal 171,568.755 dollárban, ezüstben 29,110.323 dollárral, összesen 200,679.078 dollárral támogatta Amerika az ántánt államokat, a mi újabb 1000 millió korona. Ezen ellenállhatatlan verseny követeli a közös emberi érdek magasabb szempontjából: Európa unióját Amerika versenye ellen. Ez: újabb hazamentés! Miképpen teljesítse a magyar mezőgazdaság a reá háraló ama nagy földadatát, hogy nem csupán a közös monarchiát élelmezze, hanem a Németbirodalmat és a meghódított Szerbiát és Montenegrót is élelmezze, ha az öldöklő amerikai és oroszországi verseny ellen — a jobb és magasabb vámokkal nem lesz megvédelmezve. Erre kérek én egyenes, nyílt és határozott választ.

A magyar vámpolitika erősebb alkalmazására nézve az igazgatói jelentés homályban hagyja a közgyűlést. *A termelési költségek,* Amerikának roppant megerősödött versenye és a munkakerő nagy megfogyaokozása mellett, igen erősen

A vonal alatt — vagyis tárczában — el lehet mindenféle olyan dolgokat is mondani szaklapokban, a mik voltaképpen nem tartoznának az illető lap keretébe. Szóval a tárcza olyan költői szabadságjélt élvez. Ezt használom én is elég gyakran fel s különösen most, mikor két esetet akarok leírni arról hogy miként szoktatják feltétlen engedelmségre katonáknál a legénységet.

A gyakorlat este 6 órakor végződött, igen elfáradtak a bakák, csak úgy huzták maguk után a lábaikat. Látva ezt az őrmester s tudva, hogy ha énekelnek, sokkal vigáiban lépkednek »ütemre«; másrészt közel is volt a városhoz, hát hangot kellett adni, hogy a hölgyek fejcséskéi megjelenjenek az ablakokban. Mert hát akármilyen fáradt a baka szeme, mégis csak oda pislant ökegyelme velük, a hol fehércseléd vagyon. Szólt a fiuknak, hogy énekeljenek, de nem volt kedvük, meg is áztak, fáztak is, éhesek is voltak; csak hallgatagon bandukoltak. Másodsor is ismételte a felhívást az őrmester, de alig volt foganatja, 1—2 vidám ficzko dudolgotott, a többi csak morgott. No várjatok, majd tanultok ti még ma énekelni, szisztegte fogai között a főtő altiszt.

Hazaérték, a szakaszszobában lerakta mindegyik a felszerelést s éppen a kenyérszegéshez készültek, midőn megjelenik az ajtóban az őrmester hatalmas termete s »vigyázz«-t kiáltva, kiadja a parancsot a szakaszvezetőnek hogy most énekelni kell az egész szakasznak este 9 óráig. Megtörtént. — Soha többé nem ellenkeztek, ha éneket parancsolt valamelyik tiszt vagy altiszt ur!

Este még 9 óra sem volt, de miután nagyon fáradtak voltak az ujonczok, mind lefeküdtek. Ágyában volt a szobaparancsnok káplár is, ki azonban nagyon sós vacsorát találván enni, megsomjazott. »Gyerekek, hozzatok egy csajka vizet!« szólt ki a takaró alól. Egyik sem mozdult. Ismételte a parancsot, de nem volt ki megtette volna, valamennyi azt gondolta — majd a másik teszi meg. Erre dühbe gurult a káplár, elküldte magát: »Azonnal felöltöznél, gyorsan! Mindenki fogja az evőkanalát, az egész szakasz lemegy a kuthoz és hoz vizet a kanálában!« Meg is tették, a kanalakból a vizet a káplár csajkája (étkező edény, levehöz való bádogséje) kellett önteni. Ötször ment le az egész szakasz a kuthoz, míg ennyi vizet birt hozni, hogy megtelt az edény. Szolgálatkészség hiánya miatt nem lehetett többé erre a szakaszra panaszkodni.

Talán ilyen példákban a t. gazdátársak is tanulhatnak valamit, esetleg a munkások vagy cselédknél vagy a cseléd ifjabb — gyerek — tagjainál, ilyenféle eljárások néha szinte alkalmazhatók volnának.

Használt és új Gyapjuzsákat,

valamint gazdaságoknál szükséges gabonaszakot minden minőség és mennyiségben legolcsóbb napi áron szállít:
Faludi és Elek Budapest, V., Falk Miksa-u. 6.
TELEFON 82-37.
Vizmentes ponyva eladás és kölcsönzés.

emelkedtek. *Munkaerőről* ma beszélni sem lehet. *Maga a termelés így lesz tetemesebben drágább.* A régi vámvédelemben megmaradni így lehetetlenség. Ausztria pedig erősen kihasználja a helyzetet. Lapjaink a közgyűlés előtti napokban megírták, hogy a „Zeit“, azon esetre, ha az eddigi mezőgazdasági vámvédelem maradna meg, magasabb quótát követelne; a *N. W. Tagblatt* hosszú időre lekötő vámszerződést követel. Ez a teljes lemondás. Ilyen helyzetben a legnagyobb hazafias aggodalom száll meg, a midőn a legtöbb életkérdésében hazánk, a gazdaságvétség részéről: *az alkalmazkodás politikáját látom érvényesülni.* Az OMEG-ben—évekként ezelőtt— *az önálló vámterületért* harcoltam és szellemi vezérünk gróf Károlyi Sándor szavára, kinek emlékét ünnepljük, ezen irány elvül kimondatott. Ma mégis eltávolodunk tőle. Nézetem szerint, mindezen életbevágó, igen fontos okoknál fogva, *a kiegyezési és vámkérdések tárgyalását: 1920-ra kellene kitolni,* hogy ama középeurópai államok, a melyek ma egymást az élethalálharcban támogatják, a háború végleges kimeneteléhez képest egy új, de biztos alapon rendezhesék gazdasági viszonyait.

Az igazgatói évi jelentés elfogadásának feltett kérdésénél, ezen itt kifejtett okoknál fogva szavaztam: *nemmel.* Ennek konzekvenciái vannak. Jól tudom. Én levontam.

Lóherer Andor.

A paizstetvek és irtásuk.

Irtá: Dr. Keller Oszkár.

Gyümölcsfaínk, disznóvényein és a szőlő igen kellemetlen, nehezen irtható rovarellenségei a paizstetvek, a melyek közül a leggyakrabban előforduló fajok rövid ismertetését és irtásukat közlöm jelen dolgozatomban.

A paizstetvek (*Coccidae*), rendszertanilag a félfedeles szárnyú rovarok (*Hemiptera*) rendjébe tartoznak. Rendszerint paizs, vagy félgömb alakjuk van s testüket különböző színű, vastagságú kemény paizs borítja. A hímek leginkább szárnyasok, míg a nőstényeknél a szárnyak hiányoznak. Nagyszámú fajuk legnagyobb része kártékony, a melyek közül a leggyakoribbak a következők:

A szilvafapaizstetű (Lecanium prunastri Fonc.), a mely sűrű lombu szilvafák ujnyi vastag ágain telepszik meg és pedig egyes ágakon nagy számban, sűrűn egymás mellett. Testüket borító paizsok nem egészen gömbölyűek s fényes barnaszínűek. Ha május végén, június elején valamelyik paizsot óvatosan felemeljük, azt tapasztaljuk, hogy alatt nagy számú apró pete van, a melyekből a kistestű paizstetvek keinek ki s ezek rövid időn belül a szilvafa leveleinek alsó felszínére vándorolnak. Nyár végén a levelekről a fa derekára, illetőleg az ágakra húzódnak s itt telelnek. Jövő évi áprilisban téli álmukból fölébredve a fa ujnyi vastag sima héjú ágait keresik fel, a hol már állandóan meg is maradnak. Itt szívókáikkal a fa nedveit szívják, a melynek hatására gyorsan kifejlődnek, majd párosodnak. Párosodás után a nőstények felduzzadt paizsuk alá 2—300 petét raknak le. A nőstények a peték lerakása után kb. június vége felé elhalnak, azonban kemény, szívós paizsuk mindaddig védi a petéket a tél hidege és egyéb káros külső behatástól, a mig azokból tavasszal az új nemzedék ki nem kelt és szét nem mászott a fa minden részére. Ezután a védőpaizs is leválik a fáról és leesik.

A szilvafapaizstetűhöz igen hasonlít termetre nézve a *szőlőpaizstetű (Lecanium vini Bouché),* a mely a szőlőn élősöködik és ugy ez a faj, mint az őszi barackfán található paizstetű (*Lecanium persicae Geoffr.*) életmódjára és kártételére nézve megegyezik a szilvafapaizstetűvel. Az akáczfán és a gyümölcsfák fiatal ágain tartózkodik az akáczaizstetű (*Lecanium robiniarum Dougl.*), melynek paizsai kendermag nagyságúak, gömbölyűek és fényesek. A rózsafán előforduló rózsapaizstetű (*Diaspis rosae Sandb.*) a rózsafa fiatal ágain élősöködik s ott szürkés-fehér színű paizsai, penészhez ha-

sonló bevonatot alkotnak, míg az oleandert pusztító oleander paizstetű (*Aspidiatius nereis Bouché.*) ezen közkedvelt disznóvényre nézve veszélyes.

A ribiszken, szőlőn és a körtefán a gyapjas paizstetvek (*Pulvinaria*) élősöködnek, a melyeknek petéit nemcsak a keménypaizs födi be, hanem azt ezenkívül még fehér színű gyapjas váladék is borítja. Ezért nevezik ezeket a paizstetveket »gyapjas«-oknak. Számos ismert fajuk közül itt csak a szőlőn előforduló szőlőpaizstetű (*Pulvinaria vitis L.*) és a ribiszke paizstetű (*Pulvinaria ribesiae Sign.*) említem fel. Ugy ezen két közönségesebb paizstetűnek, mint egyéb gyapjas paizstetveknek életmódja egészen olyan, mint a szilvafapaizstetűé. A párosodás ősszel történik, míg a peterakást a megtermékenyített és áttelelt nőstény kb. májusban végzi.

Az apró testű paizstetvek közül igen gyakori az almafán élősöködő kagylós almapaizstetű (*Mytilaspis pomorum Bouché*), melynek tojásalaka paizsa alatt 70—90 petéje tel el. Tavasszal az almafán kívül az összes gyümölcsfákra s számos disznó és lombos fanak fiatal ágaira telepszik le a kezdetben még paizsnélküli fiatal ivadék szivja annak a nedvét. Többszöri vedlés után végül háti részén kifejlődik a kemény paizsa is, lábai azonban lassankint hasznavehetetlenek lesznek.

Igen gyakori paizstetű a szürkés, kerek és nem hosszukás paizsu, sárga almapaizstetű (*Aspidiotus ostreaeformis Curt.*) is, a mely némely fán nem egyszer oly nagy számban található, hogy annak külső részét kénegszerűen borítja. Minden gyümölcsfán megtalálható és a fiatalabb ágak nedveinek szívásával tesz kárt. A szürke színű kerek paizs alatt vannak a sárga testű tetvek, a melyeket vastag, kemény paizsuk véd a tél hidege ellen. Tavasszal, kb. április végén, de leginkább májusban a petékből kikelő fiatalok szétmászának a fákon, de a levelekre sohasem mennek. Nem ritka az az eset sem, hogy magán az almán is találunk fiatal paizstetveket. Legjobban szeretnek azonban ezek a fiatal ágakon szivogatni.

Ehhez a paizstetűhöz igen hasonlít az ausztráliai és amerikai gyümölcsösökben igen gyakori kaliforniai- vagy San José-paizstetű (*Aspidiotus perniciosus Comst.*), a melynek fiataljai szintén előfordulnak magán az almán is.

Alma- és körtetáinkon gyakori paizstetű a piros almapaizstetű (*Diaspis pricola Del Guercio*), mely élénk vörös színe és vakolathoz hasonló színű paizsai által könnyen megkülönböztethető a sárga színű fajrokonától. Az ilyen paizstetves fák ágain azokon a helyeken, a hol a paizstetvek meglepedtek, horpadások keletkeznek. Ezek a paizstetvek is éppen úgy, mint rokonaik, fejletlenül telelnek át és csak tavasszal szaporítanak. A paizstetvek legnagyobb részénél a hímeknek van csak szárnyuk, míg a nőstények szárnyatlanok, ezen faj hímjeinek azonban éppen úgy hiányzik a szárnya, mint a nőstényeké.

A paizstetvek kártétele abban nyilvánul, hogy azok a fertőzött fák fiatalabb (1—2 éves) ágaira telepednek le és oly nagy mennyiségben szivják a megtámadott fa ágának nedveit, hogy az fejlődésében megakad, satnyán fejlődik, későn fakad (pl. az akác), vagy el is pusztul. Egyes paizstetvek nyomán a fa kérge behorpad s felszíne egyenetlenné válik. Különösen a piros almapaizstetű, de némelykor a kagylós- és a sárga almapaizstetvek is előidézik a fa kérgén eme behorpadásokat. A kaliforniai- és sárga almapaizstetű a fiatal alma, szilva- és körtefán, ha nagy tömegekben huzamosabb ideig élősöködik, az egész fát tönkretesz, úgy hogy az ilyen nagyon fertőzött fa, hegyétől kezdve lassan szárad és végül teljesen tönkre megy. Viszont egyes fajok, mint a szilvapaizstetű, csak a már valami okból beteg és így elgyengült fákat pusztítja teljesen el.

De a fa éltető nedveinek elvonásán kívül még azért is igen károsak a paizstetvek, mert közvetve a korompenészeknek válnak terjesztőivé. A paizstetvek ugyanis éppen úgy, mint a szintén

igen kellemetlen és gyakran előjövő levéltetvek nagy mennyiségű édes, cukros nedvet választanak ki testükből, a melyet közönségesen *mézharmatnak* hívnak. A mézharmatos levél, vagy gyümölcs fényes, ragadós felszínűvé válik s erre nagymennyiségű korompenész telepedik le, a mely egyrészt elcsunytja a gyümölcsöt s így értékét kisebbíti, másrészt a levelek assimilációját gyöngíti, mivel a levélzöldet elfödi a napfénytől.

A paizstetvek irtását és ellenük való védekezést Jablonowsky után a következőkben foglalhatom össze. A nagyobb termetű paizstetveket oly módon kell irtani, hogy áprilisban, májusban a kevésbé fertőzött fákon található paizstetveket tengeri csutkával, vagy erős kefével gondosan ledörzsöljük s az így lehullott finom port a fák alatt jó mélyen a földbe kapáljuk, hogy az életképes peték elpusztuljanak. Ajánlatos a földre hullott port és törmelékét a bekapálás előtt szappanos vízzel (5—6 kgr. feldarabolt házi szappan 1 hektoliter vízbe feloldva) jól meglocsolni, hogy a peték biztosabban elpusztuljanak. Ha azonban a fa igen fertőzött, úgy április, május hónapokban az ilyen ágakat vigyázva levágjuk és elégetjük. A teelésre hivatott paizstetveket oly módon irthatjuk, hogy ősszel, novembertől kezdve, majd télen és tavasszal egészen március hónapig a *dendrin* néven árusított gyümölcsfa karbolineum vizes oldatával jól megpermetezzük. 10% oldatot a szilvafapaizstetű ellen kell használni, míg a többi paizstetű irtására 15%-os dendrinoldat sem lesz tulságosan erős. A dendrinből a szerint, hogy 10%-os, vagy 15%-os oldatot akarunk készíteni, 100 liter vízre 10, illetőleg 15 kg-t kell felhasználni. Az így előállított oldatot használat előtt mindig igen jól össze kell keverni és a permetezés előtt erős kezével, vagy kukoricacsutkával jól le kell dörögni a paizstetves kérgét, hogy ily módon a kemény paizsokat összezúzva, a folyadék biztosabban hasson. Ugyancsak igen jól permetezhetjük a paizstetveket 12—16%-os petroleum-emulziós oldattal is, a mit olyképpen készítünk, hogy 25 liter vizet 3—4 liter petroleum-emulzióval keverünk össze. Magát a petroleum-emulziót pedig a következőképpen készítjük: Vesszünk 10 deka apró darabokra felmetélt mosószappant és ezt 1 liter lágy vízben felforraljuk, majd ezen szappanos vízhez 2 liter langyosra melegített petroleumot öntünk. Ezután az egészet jól összekeverjük, a mit legjobban a folyadéknak kézi szivattyúval való többszörös felszívása és visszafecskendezése által érhetünk el. A szappanos víz helyett édes tejet, vagy íróts is használhatunk és pedig 1 rész tejt 2 rész petroleumot számítva. Ezen eljárásnál is langyosnak kell lenni úgy a tejnek, mint a petroleumnak és a két folyadékot szintén gondosan össze kell keverni. Igen ajánlatos paizstetvek ellen legalább ősszel és tavasszal permetezni, lehet azonban levélhullás után télen is.

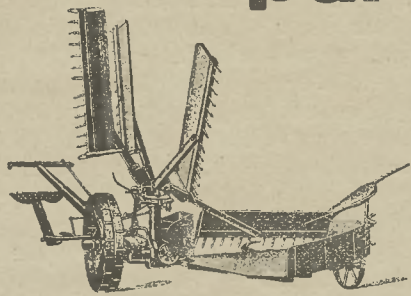
Az apró paizstetvek ellen a védekezés annyiban nehezebb, hogy kis termetük miatt nem tűnnek fel olyan könnyen, mint nagyobb testű társaik. Védekezésre ellenük csakis a fiatalabb fák szorulnak, a mi a fák kérgén található paizstetveknek ősszel történő lehorzsolásából és 12—16%-os petroleum-emulzióval, vagy 10—15%-os dendrinoldattal való bőséges megpermetezéséből áll és pedig évenként legalább kétszer, ősszel és tavasszal.

De irtásukon kívül már előre is védekezhetünk a paizstetvek ellen olyképpen, hogy a nemesítésre használt nemes vesszőt, vagy hajtást csak teljesen egészséges fáról szedjük és vigyázunk arra, hogy kertünkbe került új csemete, vagy fácska paizstetűtől meg ne legyen fertőzve. Ezen kívül folytonosan tisztán kell tartani fáinkat, azok kérgéről a zuzmót el kell távolítani, tányérját kapálni, trágyázni, mert így fáink egészségesek maradnak, erősen nőnek és minden betegséget, így a paizstetvek élősöködését is könnyebben kiállják, mint elgyöngült, beteg, rosszul kezelt társaik.

Legujabb világhírű

marokrakó aratógépeket, fűkaszalókat és minden- nemű kapálókat,

melyekhez 2 könnyű ló teljesen elegendő, legolcsóbb árban legmesszebbmenő jótállással azonnal szállít raktarról

**Dénes B. Betétitársaság, Budapest, VI. ker.,
Vilmos császár-ut 61/G. szám.**

Az állandó nagy keresletre való tekintettel, szíveskedjék megrendelését már most feladni.

**KÜLÖN OSZTÁLY: legujabb lisztörő darálómalmokban, min-
dennemű motor cséplőkészletekben és gazdasági gépekben.**

A polyva gazdaságos eltartása.

Az 1915. évi aszályos tavasz, a rendkívüli mértékben esős nyár és ősz az ország legtöbb helyén tönkre silányította többek között a gazdáknak s takarmány terméseredmények iránt táplált reményeit s vele magát a takarmányt is s a mikor fokozott gond és körültekintés kell majd ahhoz, hogy — bár megesappant — állatállományunkat a szűkös takarmánykészletek mellett is a lehetőségig gazdaságosan tartjuk, időszerűnek tartom oly eljárásról is megemlékezni, a mellyel a mostani szűkös viszonyok közepette kétszeresen értékes takarmánykészletünk tartható el a leggazdaságosabban.

A polyva — mely rendszeren értékesebb, mint

kijelölt négyszög területén 1—1 méter távolságba s az így beállított karókat leveles fűz, átváz stb. gallyal primitíven, kezdetlegesen befonjuk. A fonatot 1 méter magasságig csináljuk lti, t. i. 1 méter magasságban mintegy 50—60 centim. karókat szurunk a kerítésbe ferde elhelyezés mellett. Az így elkészített kosárba halmozzuk fel azután a polyvát oly formán, hogy gerincmagassága $2\frac{1}{2}$ —3 méter legyen, az egészet pedig szalmával behajazzuk. A szalma-berítés a ferde elhelyezésű karókon nyugodván, valóságos ereszes háztetőt képez s így az oldalak beázása ellen is védelmet nyújt. Tulm. gas, avagy tulnagya ne készítsük ezt a polyvakazlat, melyet a könnyebb megértés kedvéért egy kezdetleges rajzban be is mutatok.

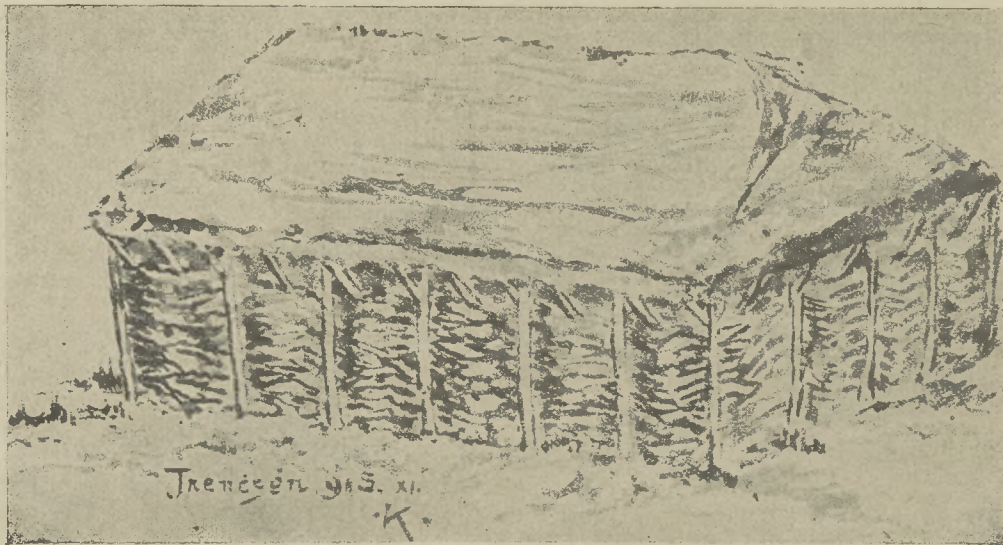
Kv.

tünk azok termelésével. A kormány sem fordított kellő figyelmet ennek a fontos termelési ágának felkarolására s a pár év előtt nagyobb árnyokban megindult akció csődöt mondott. Sem szakember, sem igazán jó konyhakertészeti munka, sem az ezekhez megfelelő, tanulni akaró publikum. Ilyen előzményekkel indult meg 1915. évben a nagyszabásúnak mutakozó zöldségkertészet, melynek szomorú eredményeiről a háziasszonyok tudnának sokat beszélni.

A folyó évben sokkal több szaktudással s erővel kellene a zöldségtermeléssel foglalkozni, nehogy ellenségeink kiéhezhető politikája diadalmaskodjon. Ne sajnáljuk tehát a fáradságot s költséget, mert ez sokszorosan megtérül. És ne elégedjünk meg a külterjes kertészkedéssel, hanem ugyanazon területről 5—6, vagy még több terményt is igyekezzünk nyerni.

Ha intenzív termelést óhajtanánk elérni, a minek legfőképpen kis ($\frac{1}{2}$ —5 hold) területen lehet igen szép eredménye, ismernünk kell az egyes konyhakerti növények fejlődési idejét, a talaj, éghajlat, trágya és víz iránti igényét; rendelkezésünkre kell, hogy álljon, elegendő víz és trágya, jó mag, vagy helyesen előnevelt palánta. A többi magától jön. Tájékoztatóul szolgáljon az elmondandóhoz a 35-ik ábra, a mely egy olyan kisebb házikert beosztását mutatja vázlatosan, a minőnek a konyhakertnek lenni kellene.

A konyhakerti növényeket gyakorlati szempontból négy nagy csoportra oszthatjuk; 1. olyanokra, melyeknek igen jó erőben levő talaj kell s a melyeket tultrágyázni nem lehet. (Megjegyzvén azt, hogy trágya alatt mindig érett trágya értendő.) Ide tartoznak a fejes-, vöröses kelkáposzta; bimbóskel, karfiól, kalaráb, saláta, laboda, ugorka, tök, zeller, paradicsom, párhagyma stb. 2. E csoport konyhakerti növényei erőteljes, táplálékban gazdag talajt igényelnek ugyan, azonban nem türik meg a friss trágyázást: abban izz vesznek fel és mert azontul mélyebben vagy sekélyebben gyökeresednek, ennél fogva többé-kevésbé talajlazító tulajdonságuk. Ide sorolhatók: petrezselyem, sárgarépa, feketegyökér, paszternák, kerekrépa, retek, czékla, hagyma, burgonya stb. A 3-ik csoportba azokat a konyhakerti növényeket sorolhatjuk, melyek soványabb talajjal is beérnek; ilyenek kel, borsó, bab, lencse stb. Végül a 4-ik csoport növényei az évelők: spárga, szamóca, articsóka, rhabarbara stb. Tudva tehát az elmondottakról, kertünket négy részre kell beosztanunk (l. 35-ik ábra 1—7., 8—14., 15—21. és 22—28. számú ágyásokat); az egyik rész frissen trágyázva, az 1-ső csoport növényeinek termelésére fog szolgálni; a másik részbe kerülnek a 2-ik csoport növényei; a harmadik részt a 3-ik csoport és a negyedik részt a 4-ik csoport növényeivel telepítjük be. A következő években a negyedik rész változatlan marad, azonban a többi három rész változik, a mennyiben frissen trágyáztatik a 3-ik rész s a mi növény az előző évben az 1-ső részben volt, az ide kerül, míg az ott volt növények a 2-ikba, a második részben voltak pedig az 1-sőbe. Érthetőbbé teszi az imént elmondottakat a következő kis táblázat:

34-ik ábra. Polyvakazal.

ugyanazon növénynek szalmája — igen sok gazda részéről nagyon felületes figyelemben részesül az eltartást illetőleg. A míg a szalmakazlak elkészítésére minden valamire való gazda féltő gonddal ügyel s egy-egy jól sikerült kazal valóságos (és méltán!) büszkesége gazdaságának, addig a polyva a legtöbb esetben már kevesebb figyelemben részesül. Pedig a polyva légenytartalma anyagban gazdagabb, könnyebben emészthető s így értékesebb takarmány a szalmánál, a mi természetesen is, mert a polyva — mely a maghüvelyből, toklászból, a levélzetről és részint szalmatörödekből áll — az emésztéshez bizonyos mechanikai értelemben vett mértékig már előkészített takarmány.

A közelmúltban alkalmam volt látni Hornyán egy bérleti gazdaságban a polyvának igen gazdaságos, praktikus, olcsó s mindezek mellett igen primitív eltartási módját, melyet megösmertetni jelenleg kétszeresen fontosnak tartok, mert az ösmertetett mód mellett a polyva igazán minden veszteség, beásás stb. nélkül tartható el.

Az elhelyezendő polyvamennyiséghez mérten jelöljük ki egy, vagy több négyszög alakú területet, — jobb többet, mert így kisebb részekben tarthatjuk a polyvát — melyet egy egyszerű kerítéssel veszünk körül. Egyszerű karókat — körülbelül $1\frac{1}{2}$ — $1\frac{3}{4}$ méter hosszúakat — ütünk le a

Néhány szó és tanács konyhakerti növényeink intenzívebb termelésére.

Lépten-nyomon halljuk a jelszót: „termeljünk többet az eddiginél! A kinek csak egy talpalatnyi földje is van, azt se hagyja műveletlenül“. Hatóságok, vezetőemberek és intézmények egyéb szorgos háborus munkálkodásuk mellett ennek a jelszónak hangoztatásával igyekeznek többet termelni és ezzel segíteni a ma holnap elviselhetetlenné váló drágaságon és élelmiszer-uzsorán.

Sajnos, hogy ez a szép jelszó és végeredményében rendkívül fontos törekvés a folyó évben is valószínűleg éppen olyan eredménytelen „bizottsági határozat“ marad, mint az elmúlt évben volt. Mert mi volt az eredménye annak a sok munkának, a mellyel üres telkeket gyurtak át konyhakertté és az ablakok virágos ládikáit tették meg zöldséges ágyássá? Az, hogy a sárgarépa kg.-ja 24 fillér lett, hagymát 2 K ért csak protekcióval lehetett vásárolni s valakinek eszébe jutott a fejeskáposztát *kilószámra* — 20 fillérért — árulni.

A balsiker oka főképpen a kellő szakismeret hiánya, sőt mondhatjuk, hogy a teljes tájékozatlanság volt. Békés időben sem tekintettük fontos élelmiszereknek a zöldségeket, nem is törőd-

Zsák- és ponyvagyár

Fehéritő-, kikészítő- és impregnáló gyár
Salgó és László, BUDAPEST, V., NÁDOR-U. 20.
Gyár: ÓBUDA.
Telefon 160—82. Sürgőnczim: MAXALGÓ-BUDAPEST.

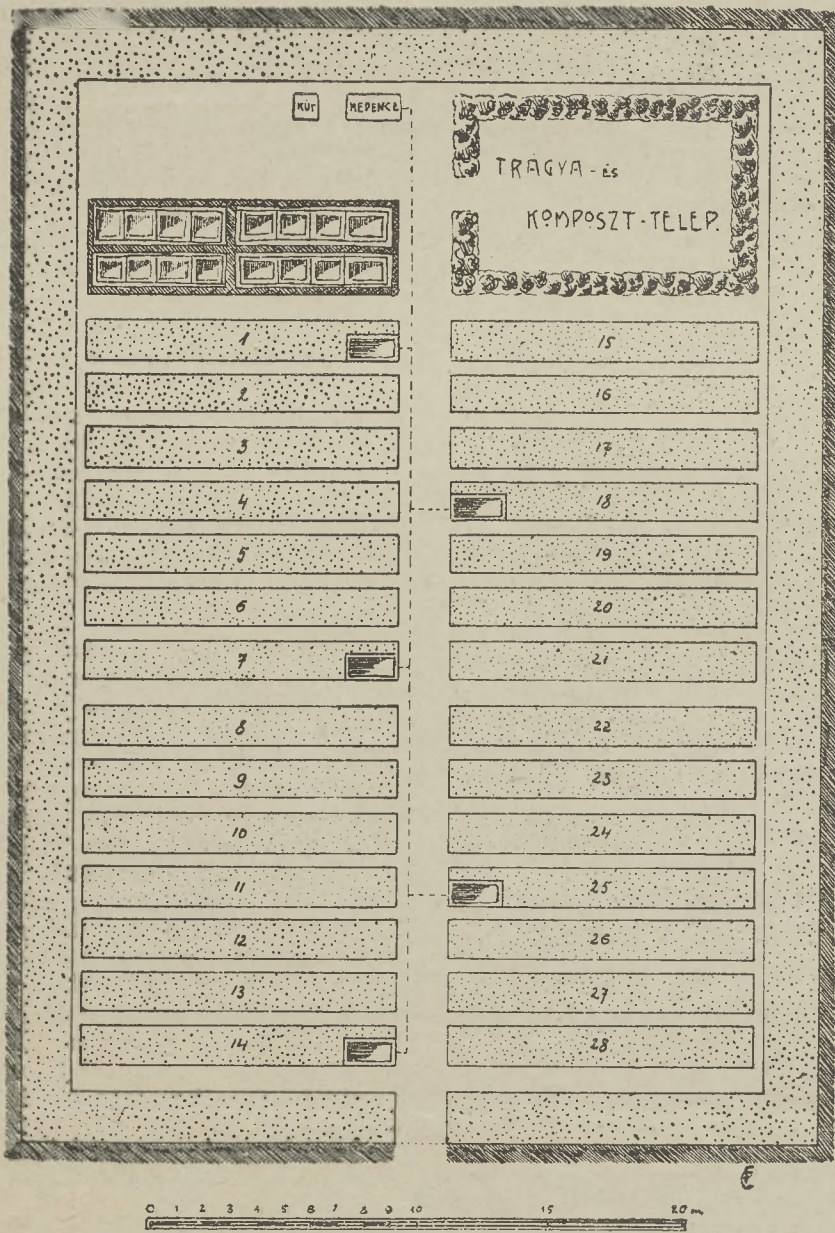
év	I. rész	II. rész	III. rész	IV. rész
	friss trágya			
1.	1. csoport	2. csoport	3. csoport	Évelő növények
2.	2. csoport	3. csoport	1. csoport	
3.	3. csoport	1. csoport	2. csoport	
4.	1. csoport	2. csoport	3. csoport	

és így tovább.

Ezek után tisztába kell jönnünk az elő-, fő-, köztes- és utótermény fogalmával is. Említsünk erre egy példát. Kertünk egyik ágyását téli fejeskáposztának szántuk; ezt azonban csak május végén ültetjük ki. Addig is vetünk kora tavaszszal labodát vagy sóskát, esetleg dugdosunk hagymát, zölden való eladásra stb.; ezek lesznek a fejeskáposzta *előterményei*. Következvén a káposzta ültetési ideje, kidobjuk a már termelt előterményt, műtrágyázzuk és kellő ásás után 60 cm. sor- és növénytávolságra elültetjük a palántát. Míg a káposzta azt az aránylag nagy térállást kihasználja, minden két káposzta közé 1—1 korai kalarábot ültetünk és minden kalaráb és káposzta közé dugunk 2—2 szem hónaposretkeket; végül a sorközökbe 25 cm. növénytávolságra salátát ültetünk.

A kalaráb, saláta és retek ez alkalommal *köztes termény*.

A zöldség megnevezése	Egy gramm tartalmaz szem magvat	Csirké-possessé- magvat a mag	Korai Kései fajták növény-távolsága cm.	Kikel nap alatt
Káposztafélék:				
Karfiol	300—350	4—5	45—60	4—6
Fejeskáposzta	250—390	4—5	40—60	4—6
Vörös »	250—390	4—5	40—50	4—6
Bimbóskel	300—350	4—5	40—45	4—6
Kelkáposzta	282—300	4—5	40—45	4—6
Kalaráb	300—350	4—5	25—30	4—6
Gyökérfélék:				
Sárgarépa	940—950	4—5	7—10	20—22
Petrezselyem	600—700	3	7—10	20—22
Paszternák	130—180	2	8—12	10—14
Pozdor	110—120	2—3	6—8	8—10
Tarlórépa	200—210	3—4	12—15	4—6
Zeller	2400	3—4	20—30	10
Nyáriretek	100	4—5	20—25	5
Téli retek	100	4—5	30—35	4—5
Hónaposretek	100	4—5	8—10	4—5
Czékla	50—61	5—6	20—30	3
Hagymafélék:				
Vöröshagyma	240—250	2—3	15—20	10
Dugdosóhagyma	1930	1	15—20	8—10
Fokhagyma (ge-rezd)	560	1	10—15	8—10
Párhagyma	370—380	2—3	15—20	10
Metélohagyma	1500	2—3	25—30	8—10

35-ik ábra. Kiseb házi konyhakert beosztása.

Lássuk tehát, hogy hány terményt szedtünk le ugyanazon ágyásról.

1. labodát, 2. hónapos retket, 3. fejeskálát, 4. kalarábot és végül a *főterményt*, a fejeskáposztát. Ha káposzta helyett rövidebb idő alatt kifejlődő növényt termesztünk volna, pl. ugorkát, ugy ennek leszüretelése után (júliusba) még téli retket vethetünk, a mi ez esetben *utótermény*.

A magszükségletéről is idejekorán kell gondoskodnunk. Ha van saját termelésű magunk, azokat csiraképessegre megvizsgáljuk s ha keveseljük, rendelünk hozzá. Ismernünk kell a magvak súlyát is, mert ha sokat rendelünk, ezzel felesleges kiadást okozunk magunknak; míg ha kevés a mag, munkánk zavartalan folytatását akadályozzuk. A legfontosabb konyhakerti növények magvainak súlyát, azok csiraképessegének évét, kikelési idejét, valamint a növénytávolságot az alábbiakban adjuk meg:

Labodafélék:				
Köz. laboda vagy spenót	50—70	4—5	10	10—15
Mángold	70	5—6	40	8—10
Sóska	900	2—3	30	10—15
Kobakos termések:				
Görögdió	35	5—8	3	5—8
Sárgadinnye	20—30	5—8	1.50—2	5—8
Tök	3	5—6	3—6	8—10
Ugorka	36	5—10	1	5—8
Hüvelyesek:				
Bab (boko)	9—20	3—4	40—50	8—10
» (karó)	9	3—4	65—90	8—10
Borsó	25—40	4—5	45	6—12
Lencse	3—10	3—4	30	8—10
Kütfélék:				
Paradicsom	950	3—4	80—100	8—10
Paprika	100—130	3—6	35—40	8—10
Fűszernövények:				
Kapor	650—660	2—3	8—10	8—10
Majoranna	1500—5000	2—3	15—20	10—14
Kömény	125	2—3	35—40	12—14

A sikeres terméshez azonban még az imént felsorolt adatok ismerete nem elegendő. Tudni kell vetni is. Ez pedig olyan munka, melyet irásból megtanulni nem lehet; ezt látni és gyakorolni kell. Nem is igyekezzünk erre nagyon kitérni, csupán a vetésnél figyelembe veendő és látszólag jelentéktelennek látszó néhány mozzanatra fogjuk olvasóink figyelmét felhívni.

Vetés előtt az annak szánt talajt porhanyóra felássuk és utána a talaj felszínét gondosan, egyenletesre és vízszintesre elegyengetjük. Ez azért szükséges, hogy a talaj egyenletesen vegye föl a nedvességet, egyenletesen melegedjen fel és a víz a lejtős vagy gidres-gödörös talajon ne mossa a magvakat egy csomóba. Egyenetlen talajon a vetés egyik helyen ritka, másik helyen tulsűrű lesz.

Egyes zöldségek magvait bizonyos előkészítés alá kell venni, ilyen munka a langyos vízbe való áztatás, vagy a rétegezés nedves homokba. Ezekkel az eljárásokkal a nehezen csirásodó magvakat mintegy előcsirásztatjuk. Áztatni szokás: a borsót, ugorkát, dinnyét stb.; rétegezni: a zellert, petrezselymet, sárgarépát stb. Némely zöldség magva oly kicsiny és könnyű, hogy a sűrű vetés szinte elkerülhetetlen, ilyen magvakat finoman megrostált, félig nedves földdel vagy homokkal keverve (2 rész föld vagy homok, 1 rész mag) kell vetni, pl. sárgarépa, petrezselyem, mák stb.

A vetésnek szélcsendes, meleg időben kell történni. Szeles időben sok magot elfúj a szél. Igyekezzünk egyenletesen vetni, inkább ritkán, hogy minden kikelt palántának elegendő helye legyen fejlődése további időszakában. Sűrű vetés meleg időben egyrészt felnyurgul, másrészt tö- és gyökérrothadás tizedeli meg a kikelt növényeket.

Vethetünk szórva, sorba és fészekbe. Szórva-vetést főként olyan zöldségeknél alkalmazunk, melyeknek palántáit kellő kifejlődés után más-hová ültetjük. Más esetben jobb a sorbavetés. Ez esetben a talaj nem árnyékolódik nagyon be, a szükséges munkákat gyorsabban és tökéletesebben tudjuk végezni. A fészekbevetést néhány olyan zöldségféléknél használjuk, melyek fejlődésük további folyamán vagy töltögetve lesznek, vagy pedig növekedésükhöz a fészekben megfűledt meleget is megkívánják, pl. dinnye, tök, burgonya, bab stb.

Gondoskodjunk arról is, hogy vetés után a csirázáshoz megkívántó nedvesség állandóan meglegyen; ezt szükség szerinti öntözéssel érhetjük el. Gyomnak nem szabad még mutatkozni sem. A talaj legyen porhanyó, laza.

Ha erőteljes, korábban kifejlődő palántákat akarunk kapni, akkor azokat tanácsos állandó helyre való ültetésük előtt 1—2-szer áttüzdelni (pikirozni). E munkánál ügyelni kell arra, hogy a növények ne kerüljenek mélyebben a földbe, mint voltak kikelésük alkalmával. Ugyancsak vigyázni kell erre az állandó helyre való kiültettkor is.

Ültetni lehetőleg borus időjárásakor vagy száraz nyáron a késő délutáni órákban. Itt is sok hibát követnek el némelyek azzal, hogy nem ültetik elég szorosra a növényt és nem nyomják kellőképpen a gyökerekhez a földet. Ültetés után beiszapoljuk a palántákat.

Az egész tenyésztési idő alatt ágyásainkat tartjuk porhanyóan és tisztán. Ez a legelemibb követelése a helyes termelésnek. A nagylevelű és lombozatu zöldségek sok vizet párologtatnak, miért is ezek szükség szerint való öntözéséről sem szabad megfeledkezni.

Ezek volnának igen rövidre foglalva azok az általános tudnivalók, melyek ismerete nélkül kár hozzáfogni az intenzív zöldségtermeléshez. Egyes növények még különleges kezelést is kívánnak fejlődésük ideje alatt, erre azonban helyszüke miatt nem terjeszkedhetünk ki.

Utbaigazításul lássuk egy kb. 1260 m² területű konyhakert kibaszalását elő-, fő-, köztes- és utóterménnyel. Egy személy évi zöldség-szükségletét hozzávetőleg 100 m² területről fedezhetjük s így a mi esetünkben 9—10 személy bőséges ellátását biztosíthatjuk.

A konyhakert közepén 2 m. széles kocsiut vezet. Az ágyások 150 cm. szélesek és közöttük az ut 50 cm. A keresztut pedig 1 m. széles. A bejárattól legtávolabb eső részén a konyhakertnek helyezzük el a komposzttelepet és a meleg-ágyakat. A mi területünkhöz 4 négyablakos országos méretű melegágy elegendő. Az öntözésre szolgáló víz gyűjtésére az ágyások szélén elhelyezett medencék szolgálnak.

Az ültetési tervezet sikeres keresztülvitele sok munkát igényel; azonkívül sok vizre és trágyára van szükség. Itt-ott eltérünk a rendes forgó betartásától, de azért ugyanazon növény kétszer egymásután nem kerül ugyanazon ágyásra. Ez eltérést megengedhetjük, ha a felsorolt anyagok rendelkezésünkre állanak.

termelni óhajtja, beállítja abba a forgóba, melybe az illető növény tulajdonsága megkívánják.
Ferenczy Endre.

Kérdések és feleletek.

Kérdés. Kölestermelés.

Kölesnek magnak való termelésével érdemes-e foglalkozni s hogyan kell a termeléshez fogni, hogy a siker elérések?
B. L.

Kérdés. Magajáróvá alakítás.

A magy. kir. államvasu ak gépgyárában készült teljes benzinmotoros cséplőkeszletem van. A benzinlokomobil egy újabb rendszerű, 12—14 lóerejű Mobjegyű, a »Gazdasági Lapok« 8-ik számában részletesen foglalkozott a lokomobiloknak magánjáróvá alakításával. Tisztelettel kérem megmagyarázó feleletüket arra, hogy a fent nevezett benzinlokomobil ily magajáróvá átalakítható lenne-e? Biztos üzemi, tartós lenne-e? s mi volna a munkaképessége óránként körülbelül?
L. B.

Kérdés. Fűkaszalógép beszerzése.

Egy fűkaszaló gépet akarok most sürgősen magamnak beszerezni, mivel azonban egyáltalán nincsen módomban, hogy megtudjam azt, hogy a mai kor igényeinek melyik gyártmányu fűkaszaló a legmegfelelőbb és hol s milyen árban kaphatnék egyet, egész bizalommal fordulok e lapok hasábjain gazdatársaimhoz véleményért, nehogy esetleg valamelyik gépügynök egy rossz, hasznavehetetlen gépet sózzon a nyakamba.

Esetleg a marokrakó aratógépek nem használhatók-e fűkaszalásra is. Előre köszönöm a szíveseget.
Gy. A. I.

Felelet. Lenmagolaj és pogácsa című kérdésre.

ad 1. Kézi erőre berendezett olajprést nem ajánlok, mert az olaj kisajtolásához nagy erő kívánatik, mit emberi erővel hajtott géppel nem lehet kifejteni. Különbön tessék ez ügyben akár melyik gépgyárhoz fordulni, mely préseket is gyárt, van a fővárosban éppen úgy, mint a vidéken elég. Nem akarok külön egyet ajánlani, hogy ne legyen reklámizű feleletem De leginkább csakis ló-, vagy motorerőre dolgozó sajtót ajánlanék; inkább szövetkezzék több kisgazda és közösen szerezzenek be egy nagyobb gépet.

ad 2. A lenmag zsirtartalma 33—40% között ingadozik, jó erős préssel 30—33% olajat nye-

rünk, de kézipréssel csak 10—15%-ot. A pogácsa mintegy 50% lesz, mert a jobb kitermelés céljából sajtolás előtt meg kell a lenmagot pörkölni és különben is valami mindig elkallódik az anyagból. Természetes, az erős préselés után nyert pogácsa csak 7—10% olajat tartalmaz, míg a kézipréselés folytán nyert 15—23%-ot, tehát ha valaki a maga gazdaságában használja fel a pogácsát, akkor a kisebb kitermelés nem nagy kár, mert a jobb takarmány révén megtérül az olajhiány, csak az árkülönbözet miatt mégis jobb az erős préselés.

ad 3. Az olaj ára 4—5—600 korona, a szerint milyen tiszta, finomított; a pogácsa ára 50—60 K per q.
— r — n.

HIREK.

Az időrendelet. A hivatalos lap minapi száma közli a sokat emlegetett rendeletet, a mely május 1-étől kezdődően hatvan percczel előre igazítja az óramutatót. A rendelet kategorikusan kimondja, hogy május elseje április 30-án éjjel tizenegy óraker kezdődik. Az érdekes rendelkezés két szakaszra törik és a következőket mondja:

A m. kir. miniszterium a háboru esetére szóló kivétel s intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli: A magyar szent korona országainak területén jelenleg használatos egységes középeurópai időszámítás 1916. május hó 1. napjától kezdve 1916. évi szeptember 30. napjáig bezáróan akként módosul, hogy az új időszámítás az eddig általánosan használt egységes középeurópai időszámításhoz képest egy órával (60 percczel) előbbre lesz. Az előbbi bekezdésben foglalt rendelkezéshez képest az 1916. évi május 1. napja már az 1916. évi április 30. napján — az egységes középeurópai időszámítást kifejezve — délután (éjjel) 11 óraker kezdődik, az 1916. évi szeptember 30. napja pedig — az új időszámításban kifejezve — egy órával éjjel után ér csak véget.

A jelen rendelet hatálya a magyar szent korona országainak egész területére kiterjed. Budapesten, 1916. évi április 19. napján. Tisza István gróf.

A hadiszolgálati igénybevett fogatos járművekre vonatkozó szerződések. A hivatalos lap szerdai száma közli a kormány 1283. számú rendeletét a hadiszolgálati igénybevett fogatos járművek és állatok birtokosai és az általuk állított helyettesek között kötött szerződések tárgyában. A rendelet értelmében az időszakok szerint meghatározott ellenszolgáltatás megszűnik ha az igénybevett fogatos járművet vagy állatot a katonai igazgatás utólag megváltja, vagy ha a jármű vagy állat, mely mellé a helyettes személyes szolgálatra felfogadtatott, elvész, elpusztul, vagy az ellenség hatalmába kerül, vagy ha a birtokos vagy helyettes katonai szolgálatra, vagy személyes szolgálat teljesítésére köteleztetik. Megszűnik a birtokos kötelezettsége akkor is, ha a helyettes meghal, hadifogságba jut, eltűnik, megszökik, vagy az elvállalt személyes szolgálatot huzamosabb időn át nem teljesíti. A rendelet intézkedéseket tartalmaz még arra az esetre, ha az ellenszolgáltatás nagysága általánosan volt meghatározva és teljesen rendezti a kérdéshez tartozó és azzal összefüggő összes jogeseteket.

Ágyás	I-ső	II-ik	III-ik	IV-ik
	f o r g ó			
1.	1. Laboda.	2. Sárgarépa.	1. Korai karfiol.	2. Czukorborsó.
8.	2. Téli fejes káposzta.			
15.	3. Ka aráb, fejes saláta, retek.			
2.	1. Téli saláta.	2. Sárgarépa.	1. Korai fejkáposzta.	2. Bokorbab.
9.	2. Téli fejes káposzta.			
16.	3. Zeller.			
3.	1. Korai burgonya (előcsirázva).	2. Petrezse. lyem.	2. Bokorbab.	4. Téli retek.
10.	2. Téli vörös káposzta.			
17.	3. Fejes saláta.			
4.	1. Sóska.	2. Cékla.	2. Bokorbab.	
11.	2. Téli kelkáposzta.		4. Ugorka.	
18.	3. Fejes saláta, kalaráb.			
5.	1. Zöld borsó.	2. Vörshagyma.	1. Kalaráb.	
12.	2. Téli kalaráb, kék.		2. Bokorbab.	
19.	3. Hónaposretek.			
6.	1. Korai burgonya.	2. Paszternák (fél ágyás).	1. Ugorka.	
13.	2. Karfiol.	2. Pozdor (fél ágyás).	2. Czukorborsó.	
20.	3. Fejes saláta.			
7.	1. Zöldborsó.	2. Vörshagyma (fél ágyás).	1. Nyári retek.	
14.				
21.	2. Téli kalaráb, fehér.	2. Fokhagyma (fél ágyás).	2. Czukorborsó.	

Évelők (spárga, rhabarbar, articsóka, kárdi.)

E táblázatban a zöldségfélék mellett levő számok közül az 1. előterményt, a 2. fő-, a 3. köztes- és a 4. utóterményt jelent. Az előtermények egy része előző év őszén került az ágyásra vetés vagy ültetés után, más része melegágyban neveltetett elő.

Az I-ső forgó az 1—7, a II-ik a 8—14, a III-ik 15—21 és a IV-ik forgó 22—28. számú ágyásokból áll.

Ha évelő zöldséggel nem akarjuk a helyet elfoglalni, akkor a 22—23. sz. ágyásokba (a közöttük levő ut elhagyásával) paradicsomot, a 24. sz. ágyásra paprikát, a 25—27. sz. ágyásokba) utak szintén kimaradnak), burgonyát télire végül a 28. sz. ágyásba tőköt tehetünk főtermény gyanánt. Előtermények lehetnek spenót, sóska, téli saláta, éti hagyma zölden való eladásra stb.; köztesterménynek (paprika és burgonya kivételével) korai kel, kalaráb stb. ültethető.

A körülfutó szegélyágyba dinnyét, szamóczát, csemegetengerit, mákot, fűszernövényeket stb., valamint magtermő növényeket telepíthetünk; vagy ha évelő zöldségeink is vannak, akkor még a fentebb felsorolt növények is idekerülhetnek.

A megadott ültetési terv csak utbaigazító minta akart lenni: azon mindenki tetszése és éghajlati körülményei, valamint talajának minősége szerint változtat. E tervből néhány zöldségféle elmaradt, leginkább azok, melyek hazánkban még nem eléggé ismertek, ha valaki azokat

A világháboru nemzetgazdasági jelenségei Európa kiéheztetésével.

Irta: Löherer Andor.

Nem-e túl minden romlatlan embernek az ajkára: hát miért nem küzd Anglia ma Oroszország ellen, ha neki valóban a népek szabadsága annyira a szíven fekszik. De mert Anglia nem Oroszország ellen, hanem éppen vele szövetkezve, ellenük és a németek ellen vivja ma a legelkeseredettebb véres háboruját, ezzel ama füzetben elmondottak a legégbekiáltóbb elvetemedettségek, a hazug szemforgatással való gonosz kegyetlenségnek az elpalástolására szolgálának, a mikor abban a pillanatban az angol szövetségstársak ellen ilyen jellemző árulást enged meg magának. Nem is tudja már az ember, vajjon beszámítható állapotban irták-e meg az angolok ezen füzetet, avagy csak a berugott r' szeg büztől gőzölő angoloknak a műve-e?

Ime itt következik el a likvidáció. Meglátjuk, vajjon az ellenfeleivel, avagy szövetséges háborus czinkostérsaival fog-e hamarabb likvidálni. Ime ezekben a háboru, nyilvánvalóan dokumentálva, Angliára ma is csak üzlet és üzlet... és így semmi, de semmi egyéb!...

Dr. Ruhlánd Gusztáv már 1901-ben felhívta az egész világ figyelmét a mezopotámiai s a kisázsiai vasutak építési terveivel megindított nemzetközi gazdasági konkurrencziára, a mely egy kapitalisztikus életprobléma megoldásából eredt és már akkor óva intette az ezekben érintett országokat és kormányait, hogy eme nagyon is veszedelmes gazdasági konkurrenczia ellen idejekorán és lehetőleg egy eme megrontásra törekvő szabadkereskedelmi irányzat által okozandó károsodások ellen egy megfelelően megállapított védővámossal óvják meg az államaikat fenntartó gazdasági termelési érdekeiket.

Annál feszültebb figyelemmel lessük Angliának végleges likvidációját, mert valóban neki már az egész világgal kell likvidálnia.

A drágaság.

Ha semmi egyéb nem történt volna, csupán az elől vázolt nagy hiánya az élelmiszereknek, úgy Angliában, mint Franciaországban, a hol milliók mentek idáig is ezekben a beviteli többlet, illetve a szükséglet értékének az emelkedése, már ez egymagában is döntő befolyással lehetett a drágaságnak nagyfokú jelentkezésére.

De mert sok tekintetben az iparfejlett amaz országokban éppen az iparos munkás elemeket vitték el a lövészárkokba, ezen kiváló, szakképzett ipari munkaerők megfogyatkozásai miatt, a másik oldalon, mert nem állottak az eddigi gyakorlott szakmunkások többé rendelkezésre, az ipari széles alapokra helyezett munkaeredmény és az ipari előállítás vált hirtelen igen drágává. A megmaradt munkaerőktől így kétszeresen fokozottabb munkateljesítményt követeltek a minden oldalról fellépett hiányok és nagyobb igények pótlása szempontjából. A szervezett ipari munkásság, a mely addig éhbéren sinylődve, farkasszemet nézett régentől a munkaadókkal, nem mulasztották el sohasem a kedvező alkalmakat a magasabb munkabérek követelésére. Így emelkedtek a munkabérek drágulásával kapcsolatban az előállítási költségek, a melyekre a gyárosok azonnal hivatkozva, az amugy is tetszésük és kartelljeik útján szabadon és korlátlan emelhették fel árui eddig is magas árait. Ezen tekintélyes árdragulás a mindennapi szükségletek árait természetesen igen érzékenyen emelték, a mi tovább menőleg egy általános nagy drágulást idézett elő. Egyik ok a másikat szülte. A fegyveres haderők részére jobb és nagytömegű mindenféle élelmiszerekre volt szüksége minden államnak, de mert senki sem tudhatta, hogy milyen hosszú időre kell a készleteket biztosítani és felhalmozni, ezért mindenütt több élelmiszert vontak ki a nemzetek készleteiből, mint talán szükséges is lehetett, s ez mind fokozta a drágaságot.

Prohászka püspök indítványa és a főpapság. Prohászka Ottokár székesfehérvári püspöknek a Gazdaszövetség közgyűlésén előterjesztett nagyhatalmú indítványa, hogy az egyházi és hitbizományi birtokokat a harcterről visszatérő földműveseknek juttassák, egyházi körökben élénk megbeszélés tárgyát képezi. Mint a »Kel Ért.« megbizonyosított, a püspöki kar tagjai túlnyomórészt nagy rokonszenvvel fogadják az eszmét, bár a székesfehérvári püspök által javasolt módozatot nem minden részben helyeslik, a püspökök közül már is többen saját jószántukból elhatározták, hogy a mennyiben a viszonyok engedik, egyházmegyéjük területén egyes nagyobb birtoktesteket parcellázni fognak. Buzdító példával szolgál e tekintetben maga a hercegprímás, ki még a folyó évben az érseki megye két nagy pusztáját fogja parcelláztatni. Hasonló tervvel foglalkozik a csanádi püspök is, ki már régebben tett ez irányban kezdő lépéseket. Kétségtelennek tartják, hogy a püspöki kar tagjai módot fognak találni arra, hogy a székesfehérvári püspök által hirdetett cél a nagy kérdéshez méltóan megvalósíttassék.

Fogyasztók szervekedése. A háborús idők közgazdasági eseményei beigazolták a fogyasztási szövetkezetek szükségességét s a fogyasztókat rákényszerítették a szervezkedésre. A folyó év első háborus hónapjában 23 új »Hanyaa« szövetkezet kezdte meg működését. Számuk április végén 1330. Forgalmuk az elmúlt év első negyedével szemben 6.210.074.69 koronával emelkedett.

A Hevesmegyei Gazdasági Egyesület Graefl Jenő elnöke alatt f. hó 17-én Egerben tartotta nagy érdeklődés mellett évi rendes közgyűlését, a közgyűlés elfogadta az igazgató-választmány által letárgyalt titkár évi jelentését, továbbá az 1915. évi zárszámadást és vagyonszármazást, megadta a felmentvényt az igazgató-választmány és pénztárnoknak, jóváhagyta az 1916. évre szóló költségvetést, választás útján kiegészítette a választmányt, megválasztotta a számvizsgálókat. Az egyesület székhelyének áthelyezése iránt beadott indítványt alapos tanulmányozás és javaslattétel végett egy bizottságnak adta ki.

A burgonyakészletek bejelentése. A földmívelésügyi miniszter fölhívta a vármegyék alispánjait, hogy figyelmeztessék a gazdákat arra, hogy abban az esetben, ha még eladatlan burgonyakészletük lenne, ezt haladéktalanul jelentsék be a földmívelésügyi minisztériumnál, a hol a készlet megvétele iránt a lehető legrövidebb idő alatt megteszik a szükséges intézkedéseket. A készlet be nem jelentéséből eredő kárért senkit sem tehetnek felelőssé a gazdák.

A cser és gubacs forgalombahozatala és legmagasabb ára. A hivatalos lap legutóbbi száma három kormányrendelet közöl, a tölgy- és fenyőkéreg (cser), a gubacs forgalombahozataláról és azok legmagasabb áráról.

Mindenki, a ki csertermeléssel foglalkozik, köteles május első napján bárhol lévő készletét a Bőripari Központnak megvétele följánlani; ha a Bőripari Központnak az ajánlatra vonatkozóan tizennégy napon belül nem nyilatkozik, az ajánlattétő árújával szabadon rendelkezhetik. Bőrgyárosok vagy tímárok az üzemükben meglevő, vagy saját kezelésükben termelt készleteiket saját céljaikra korlátlanul felhasználhatják. készleteiket azonban minden hónap 15-dik napján kötelesek bejelenteni a Bőripari Központnak. Ha azonban eladni akarják készletüket, kötelesek azt a Bőripari Központnak eladásra följánlani, ha pedig venni akarnak, szintén a Bőripari Központ útján szerezhetik be szükségletüket. A fenyőkéreg legmagasabb árát 100 kg-ként 30 K-tól 34 K-ig, a tölgykéreg legmagasabb árát 30 K-tól 34 K-ig állapították meg. A gubacs forgalombahozatala tárgyában a kormány úgy intézkedett, hogy bőrgyárosoknak, tímároknak gubacsot csak a Bőripari Központ adhat és szállíthat, a kik gubacstermeléssel (szedésével) foglalkoznak, szabadon adhatják és szállítják. Az 1916. évi augusztustól kezdve mindenki köteles minden hónap 15-dik napján gubacskészletének azt a részét, a mit el nem adott, a Bőripari Központnak megvétele följánlani. A gubacs legmagasabb árát 100 kg-ként minőség és származás szerint 55, 41, 27, illetve 45, 32, 23 K-ban állapították meg, a cserzőkivonatok árát és pedig: a tölgyfakivonatot 100 kg-ként 480, gesztenyefakivonatot 480 és fenyőcserkivonatot 525 K-ban.

Tanulók a mezőgazdaságban. Geduly Henrik püspöknek a tanulóknak a gazdasági munkában való felhasználása tárgyában kiadott körlevele folytán mezőgazdasági munkára a nyiregházai főgimnázium ifjúsága köréből 25 tanuló jelentkezett. Ezek a tanulók a két hétre terjedő husvét-i szünetidőben, az ünnepnapok kivételével, két vagy három csoportban munkára készen állnak.

Borászati hírek. A gazdasági közeledés tárgyában a borászati kérdésekben is folynak a tárgyalások közöttünk, Ausztria és Németország között. Nagy nehézséget okoz, hogy ezen három ország bortörvényei közt igen nagy eltérések vannak. A fő ütközőpontot az édesbor kérdése okozza, mert a mesterséges édesbor Ausztriában és Németországban kedveltségénél és aránylagos olcsóságánál fogva igen fontos kereskedelmi cikk. A mi 1908-as bortörvényünk azonban a borok cukrozását és egyáltalában mindennemű mesterséges bor készítését tiltja. Ezeket a fontos ellentéteket csak a három ország bortörvényének egyenlősítése által lehet áthidalni, a mihez képest vagy be kell hozni Ausztriában és Németországban is a cukrozási tilalmat és egyáltalában mindennemű mesterséges bor készítésének tilalmát, vagy pedig nekünk is módot kell találni annak az anomáliának megszüntetésére, hogy borainkból itthon nem készíthetünk édesbort, a minek folyán borkereskedőink telepeiket áthelyezték Ausztriába és ott készítik a magyar borokból az édesbort Ausztria és Németország részére. Azt a célt tehát, melyet bortörvényünk maga elé tűzött, hogy a tokaji bortermelők károsításával üzött tisztességtelen versenyt megszüntesse, el nem érte, ellenben borkereskedelmünk súlypontját áthelyezte Ausztriába. A második kérdés, mely a borászati köröket ezidőszerint foglalkoztatja, a kiviteli tilalom, mely a borra is kiterjed. Ebben a kérdésben a Magyar Szőlősgazdák Országos Egyesülete felterjesztést intézett a kormányhoz, de csak a Tokajhegylaj érdekeiben, a mi a többi borvidékek szőlőbirtokosai közt nagy visszatetszést szül, mert a kiviteli tilalomnak hatása a borárak általános stagnálásában máris mutatkozik úgy, hogy a kiviteli tilalom minden bortermelőt egyaránt érint. A borárak ugyan ezidőszerint még mindig 110—120 K közt mozognak, azonban újabb vételek nem igen jönnek létre. A katonai szállításokról is hallgat a krónika, lassankint minden visszaterelődött a régi mederbe és a borszállításokat a katonaság részére megint csak egyes borkereskedők eszközlik. A rézgálicz kérdésben igen nagy az elkeseredés a bortermelők közt, mert a kormány 300 vagon rézgáliczot helyezett kilátásba, a termelők a rézgálicz árát a községekben előre be is fizették, de a rézgálicz csak nem akar megérkezni, pedig a szőlőnek a meleg időjárás folytán gyors tempóban való fejlődése mellett e hó második felében már itt lesz az első permetezés ideje, de az állami rézgáliczunk még se hirt, se hamva, a minek az a szomorú következménye, hogy a mi rézgálicz a piacon van, azt métermázsánként 1200 koronájával is elkapkodják a kétségbeesett termelők.

Hajdina-, napraforgó- és tökvetőmag beszerzése. A folyó évben inkább, mint máskor, előfordul, hogy kézimunkaerőhiány és egyéb okok folytán korai vetésű főterményeknek szánt területek kellő időre nem vethetők be. E területek bevetése csak olyan növények termelésével biztosítható, a melyeket olyan időben lehet vetni, mikor más növényekre a tengeri kivételével a vetési idő elmúlt. Később vethető növények a hajdina vagy pohánka, a mely becses lisztet szolgáltat, könnyebb talajokra való, májusban, sőt júniusban is vethető, a napraforgó becses, olajdus magot nyújt, a tök takarmányrúpát helyettesítő takarmányt és vele az olajiparnak becses magot szolgáltat, mindkettő május első felében vethető. Hajdina, napraforgó és tök vetését lehetővé teendő, a földmívelésügyi miniszter intézkedése folytán vetési czélokra május 5-ikéig pohánka a Haditermény Részvénytársaságnál (Budapest, V., Nádor-utca 19.) napraforgó és tökmag az Olajipar-Központnál kapható (Budapest, V., Dorottya-utca 1. sz.) míg a készlet tart. 100 kg.-kint a hajdinamag ára 95 K, a napraforgó- és tökmag ára 175 K között mozog. A szükséges vetőmag holdankint pohánkából 45, napraforgóból 5, tökmagból 6 kg. Termelési útmutatás a földmívelésügyi minisztérium könyvtárában kapható.

Rendelet az élesztő gyártásáról és forgalombahozataláról. A földmívelésügyi miniszter rendeletet adott ki az élesztő gyártásáról és forgalombahozataláról. A rendelet szempontjából élesztő alatt olyan kelesztő és szesz erjedést létesítő termék értendő, melylyel ipari értelemben szesz, illetve sör termeltetett. Csakis tiszta szesz-, vagy tiszta sörélesztő hozható forgalomba. Tilos romlott vagy felbomlásnak induló élesztőt forgalomba hozni, vagy

közfogyasztási czélokra felhasználni. Az élesztő papircsomagban vagy tartályokban hozandó forgalomba s a burkolópapírra nyomott, illetőleg magára a tartályra ragasztott világosvörös czimkén nyomtatott fekete betűkkel: „Tiszta szeszélesztő“ felírást kell alkalmazni; sörélesztő ugyanolyan módon, azonban citromsárga czimkén fekete betűkkel: „Sörélesztő“ jelzővel hozandó forgalomba. A kereskedő (sütő stb.), a ki élesztőt fogyasztásra árusít, köteles ezt helyiségében feliratilag jelezni, az eladandó élesztődarabot pedig a vevő előtt oly módon levágni, hogy az eredeti csomagolást láthassa. A megmaradt élesztő eredeti burkában hagyandó. A rendelet többi része az élesztőhamisítók ellen foganatba veendő büntetőhatározmányokra vonatkozik.

A lenmagtermesztés. Az olajok és zsíradékok folyton növekedő hiánya, parancsolólag írják elő a gazdának, hogy mennél több olajos magot termesszen. Dus olajtartalma mag a lenmag is, a melyből még mindig nagyobb mennyiségű vetőmag áll rendelkezésre a Haditermény r.-t.-nál. Meg van tehát a mód arra, hogy az elvetetlen földeket lenmagtermelésre használják a gazdák.

PAPÍR

Zsinegek,
kötelek

minden célra
kévekötők,

istrángok, hevederek,

legjobb minőségben,
dús választékban raktáron.

Pusztafi Zsigmond,

Budapest, V., Országház-tér 4. sz.

TELEFON 31-43.

NYILTTÉR.

E rovatban közlöttékért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

VÉDJÜK MEG
A MAI ÉRTÉKES
ÁLLATÁLLOMÁNYT!

A borjak felnevelése legjobban sikerül, ha mindjárt születésük után beoltatjuk azokat

BORJUTÜDŐLOB ÉS
BORJUVÉRHAS ELLEN.

Mert: ezek a ragálycsirák a legveszedelmesebbek az ujszülöttekre és ezek ellenében módunkban van szérumozással HATÉKONYAN védekezni.

A megfelelő szérumok hazánkban a

Jenner-Pasteur Intézetben

Budapest, VIII., Rök Szilárd-utca 39. sz. a.
készülnek.

Az Intézet első és eredeti termelési helye hazánkban az összes állatgyógyászati szérumoknak és a készítmények államilag felülvizsgálatnak

Avar a. m. elaszott füves mező; gramen aridum azaz kiaszott, lábán megszáradt, télire a mező-réten megmaradt s a hideg dér által leperzselt fü. A legelő jószág vagy a hó alól kaparja ki, vagy hóolvadás után eszi. Minthogy a régi *Erika* vagyis ma *Calluna* Salisb. cserjécske apró leveleit, sőt száraz virágait is ilyen avar-szinben tartja meg a második esztendőre, azért *néhol* ezt is *avarfünek* hívják. Ez egy szakértő nyilatkozata, tehát igaza van a rendeletnek, de a szerkesztőség azon tagja, ki mult lapszámunkban megjegyzést tett, szinte igazat mondott, mert ő még nem hallotta, hogy avarfü = *Erika*, hisz csak *néhol* nevezik így is ezt a cserjét,

elég helytelenül, mert a fü nem cserje s a cserje nem fü.

A Magyar Dohányújság husvétii száma a szokott változatos és aktuális tartalommal jelent meg. Az első cikkben *Bányász* László dr. a főbb dohány-beváltó hivatali tisztviselők elavulttá lett «kezelő» címének megváltoztatását propagálja, *Grasselli* Norbert a dohánytermelés föllendülésének főproblémáiról értekezik, *Liebhavdt* Márton az utánültetéshez szükséges palánta biztosításáról s a pikirózásról (duggatás) ír, *Bokor* Gyula a dohány alá alkalmas műtrágyákat ismerteti, végül *Szabolcsi* dohánytermő a dohánykertészek jó öjének biztosításáról folyó vitához szól hozzá. Azonkívül Vegyes rovat, Külföldi lapszemle stb. egészítik ki a frissen szerkesztett lap tartalmát, mely a dohánytermelők körében közkedveltségnek örvend.

S Z E S Z

A szeszüzletben e héten is gyér volt a forgalom, mert a nagy kereslettel szemben alig volt, kínálat és így csak kisebb tételek kerültek eladásra.

Finomított szesz a maximális áron 3.90—4.— K jegyzetek, azonban főleg az *ad hoc* likőr és rumgyárak gyártmányaiiban volt élénk kínálat ismét jóval drágább árban, mint az elmúlt héten.

Denaturált szesz állandóan keresett, azonban csak kisebb tételek kerültek forgalomban a rendeletileg megállapított árban.

Mezőgazdasági szeszgyárak részéről e héten alig volt ajánlat ímómitvány, vagy kontingens nyersszeszben. Egy néhány kisebb tétel maximális árban kelt el.

Felolós főszerkesztő, kiadótulajdonos: **ORDÓDY LÁSZLÓ.**
Szerkesztő: **FEHÉR ZOLTÁN.**

Eladó

bor- és csemege két éves szőlőoltványok

olcsón, továbbá két éves **direktermők** és gyökeres hazai vesszők, Szászoros, Piros Delaware, Othelló és Izabela.

Pótlásra is kitűnően megfelelnek!

Ugyszintén gyökeres Riparia Portalis, Rup. Monticola és Rip. × Berlandieri jutányos árban kapható, valamint

sima vesszők is

Árjegyzék ingyen.

Molnár Mihály, Abaujszántó.

Rézgálicznál sokkal jobb a spanyolréz.

Legjobb szőlőpermetező szer az összes betegségek ellen. Egy koczká K 1.60 elegendő 120 liter vízhez. Egy postacsomag 20 koczká 30 korona. Szétküldi: **REINHA BELA** Ed. Hald v. képviselője, Budapest, VII., Aréna-út 11. — Régi vevőimnek utánvét nélkül is szállítok. Csak rövid ideig!

! Alkalmi gépeladás. !

8 HP **gőzcseplőkészlet** gyárilag javítva
4 „ **benzincseplőkészlet** gyárilag javítva
20/24 HP **félstabil gőzgép. Cornwall kazán** használt 30 m² tüzfelülettel
40 HP használt **szívógázmotor** új generátorral
30 „ „ „ „ „ „
35 „ „ „ „ „ „
65 „ új „ „ „ „
35 „ „ „ „ „ „
20 „ „ „ „ „ „

Az összes használt gépek teljesen kijavítva.

Olcsó árak! Kedvező fizetési feltételek!

Czim: Gépgyár, Budapest, VI., Váci-út 141. szám.

OLCSÓ SZAPPAN !!

Gazdaságok részére, hol tömegmunkások vannak.

Nagy mosóképességéért kezeskedünk !!

Ezen minőségből egy czimre csak 100 kg. a legnagyobb mennyiség.

100 kg. ára K 280.—

Megrendeléseknél 100 K előleg küldendő. Hátralék utánvét.

Ajánljuk a rendelést sürgönyileg előjegyeztetni !

Megyeri és Vértesi

export és import nagykereskedők

Telefon 142—II. Budapest, Csengeri-utca 48. sz. Telefon 142—II.

Megérkezett az első szállítmány Bolgár-galiczpor

teljesen pótolja a rézgálicot. Megrendelhető 5 kilós csomagokban 30, 10 kilós csomagokban 50 koronáért. — Métermázsánként 450 koronáért — Vidékre is szállítok.

Szegedi Bélánál, Budapest, VII., Dob-utca 70. Telefon: 17-84.

522. szám.

1916.

Földbérleti hirdetmény.

A selmecbányai ág. hitv. ev. liceumi főgimnázium az ő tulajdonát képező, a békéscsabai 704. sz. tjkben A+25 sor 15698-99/85 hossz és a békéscsabai 7515. sz. tjkben A+6 sor 15492-94/28-1-a hossz alatt foglalt

fényesi ingatlanokat

(Breznyik-féle birtok) 1916. október 1-től számítandó egymásutáni 12 évre, vagyis 1928. szeptember 30-ig terjedő időre

haszonbérbe adja.

A birtok nagysága az ujabban szerzett kigyósi csatorna területével együtt 333 magyar hold 552/1100 ö. l.

Az eddigi évi haszonbér 6600 K volt. A bérlő köteles, úgy mint eddig a haszonbérlet, birtok után járó s az ingatlanokat terhelő mindennemű összes adókat, tehát állami, megyei, községi, egyházi, uti, katonai stb. adókat, vízszabályozási járulékokat, szóval az összes közterheket, továbbá az összes épületek után járó biztosítási díjakat fizetni.

A haszonbér 1/4 évi előleges részletekben küldendő el Selmecbányára a bérbeadó intézet címére.

A bérletnek albérbe adása nincs megengedve.

A haszonbérbeadó intézet követelésének biztosítására a bérlő tartozik az évi bérlet összegét készpénzben a bérbeadónál letéti kamat megtérítése mellett letenni.

A bérleti szerződés megkötésének jogügylete után kiszabandó kincstári illetéket, bélyegköltségeket a haszonbérlő fizeti.

A liceumi főgimnázium iskolatanácsának 231/V. számú határozata szerint felhívom a bérletre pályázókat, hogy ajánlataikat 10% bántépénzzel együtt 1916. június hó 1-éig küldjék be hozzám, ki az ügyre vonatkozó minden felvilágosítással készségesen rendelkezésre állok.

Selmecbánya, 1916. március 22-én.

Király Ernő

lic. főg. igazgató.

CSIZMÁK!

Raktáron levő tehén- és boxbőrből, kemény és puha szárral, megbízható anyagból. Kapható páronként 40 koronáért. Szétküldés utánvétellel **PLASINKA GYULA**, ●●●● Nagyatád, Somogy megye. ●●●●

Rézgálic

az országban alig kapható, ami pedig van, az megfizethetetlen drága. Minden gazda saját érdekében cselekszik, ha idején kétkő helyett

PERMETINT

szerez be —100 liter vízhez 1 korona 50 fillér árú elegendő! — A **PERMETIN** 6 év óta sok ezer szőlősgazda által kitűnő sikerrel lett használva, mit igazol az az száz és száz díjszó és hálalevél, melyet iródnánkban bárkinek szívesen bemutatunk.

I eredeti postacsomag 20 hektoliter vízhez 30 korona bérmentetlen.

Értesítjük tisztelt vevőinket, hogy dacára a nyersanyagok drága ásának, a **PERMETIN** v eddigi árát egyelőre nem emeljük, azonban az eddigi engedményeket és a bérmentes szállítást kénytelenek vagyunk megszüntetni.

PERMETIN VÁLLALAT, BUDAPEST, IX., FERENC-KÖRUT 19/21. SZ.

BAKANCSONK

katonai foglyok és munkások részére jutányos árban kaphatók **SZÜCS IZIDOR, BUDAPEST, VI. kerület, Lehel-utca 8.**

HADIFOGLYOK RÉSZÉRE

legolcsóbb reggelit és vacsorát szolgáltatja a

Szövetség-Kávészukorral

kilónként 3 kor. 50 fillér.

FELLNER GYULA, Budapest, V., Lipót-körut 9. szám.

LÓHERE

luczerna és egyéb gazdasági

magvakat legmagasabb áron vásárol

ELLER IVÁN, BUDAPEST, V.,

UJPESTI RAKPART 6/a.

TELEFONSZÁM: 172-42. Mintázott ajánlatot kérek !!

Kukoriczatorzsa-takarmányt

jutányos árban szállít

Fattinger és Társa részvénytársaság,

Budapest, IX. Kerület, Vágóhid-utca 10. szám.

TELEFON: József 18-75.

TELEFON: József 18-75.

A szakkörök véleménye szerint homlokzatok és belső helyiségek festésére

BAZALIFESTÉK

a legjobb és a legtökéletesebb.

Kimerítő ajánlatot és mintát szívesen küld:

Lutz Ede és Társa

festékgyára

Budapest, VII., Örnagy-utca 4.

Magyar Bank és Kereskedelmi R.-T.

Keskenyvágányú Vasutosztálya ●●●●

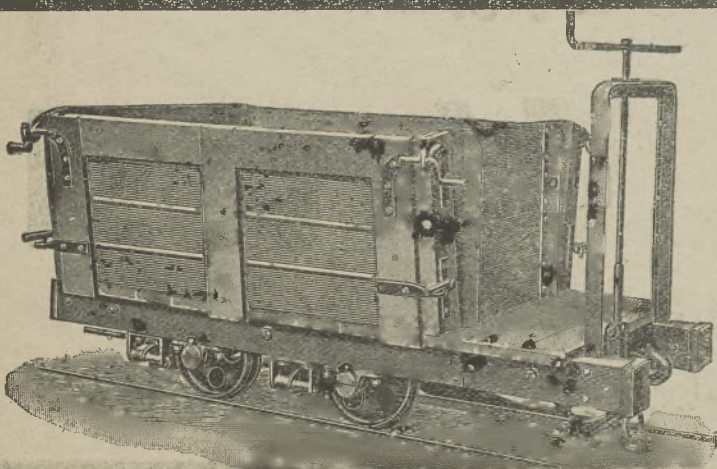
Budapest, V.

Gazdasági vasutak

nyomjelzése, tervezése és építése.

A Györi Vagongyár gyártmányainak eladása.

Költségvetések és mérnöki látogatás ingyen!

Eredeti STOCK MOTOREKE

50–60 lóerős típus

nagyszámu rendelés folytán csak juliusi szállításra kapható!

Aratógépek vontatására kiválóan alkalmas. Kérjen ajánlatot a „STOCK“ aratógéptaligáról, mely minden rendszerű kévekötő aratógéphez használható.

Eddig kb. 1400 gép van üzemben.
Hazánkban 130 STOCK EKE dolgozik.

Néhány referencia :

Diószegi gazdasági czukor és szeszgyár	5 drb.
Magyar Czukoriparr.-t. Szerencs és Botfalu	3 „
Beregmegye alispáni hivatala Beregszász	2 „
Iovag Wiener-Welten, Béke és Csütörtök	2 „
Strasser Róbert uradalom, Felsőireg	2 „
Bischitz Salamon és Fia, Majsamiklósvár	2 „
dr. Gross Imre és Jenő Uszogh-Tiszalucz	3 „
Ring Lipót és Samu, Kaposvár	2 „
Zirczi apátság, Zircz	2 „
Abauj-Torna vm. törvényhatósága, Kassa	2 „
Papp Szász Lajos, Kunszentmárton	2 „
Braun Sándor és Adolf, Nagyláng-Heves	2 „
Gróf Károlyi Gyula, Nagykároly és Mácsa	2 „

stb. stb.

≡ 7 éves referenciák tartósságra. ≡

Allandó nagy raktár BUDAPESTEN tartalék-alkatrészekből és saját javítóműhely. ≡≡≡

Övökodjunk utánzatoktól!

Vezérképviselet:

MUNKÁCSI ÉS BÁNKI

okl. gépészmérnökök mérnöki irodája,

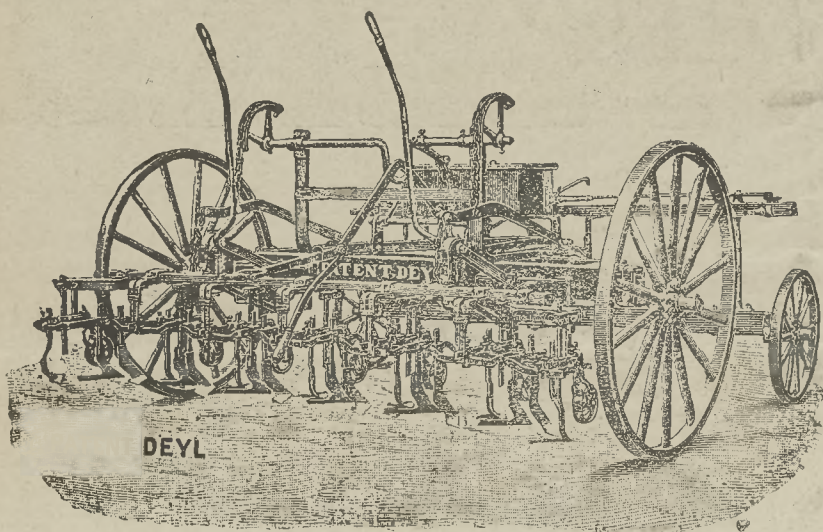
Budapest, VI., Vilmos császár-ut 45. I. em.

Telefon interurbán: 76—94.

Sürgönczim: „Diplings.“

A répaművelés sikeres keresztülvitelének manapság egyetlen gazdaságos módja a

A DEYL -féle speciális répa- kapálógépek megfelelő alkalmazásában rejlik.

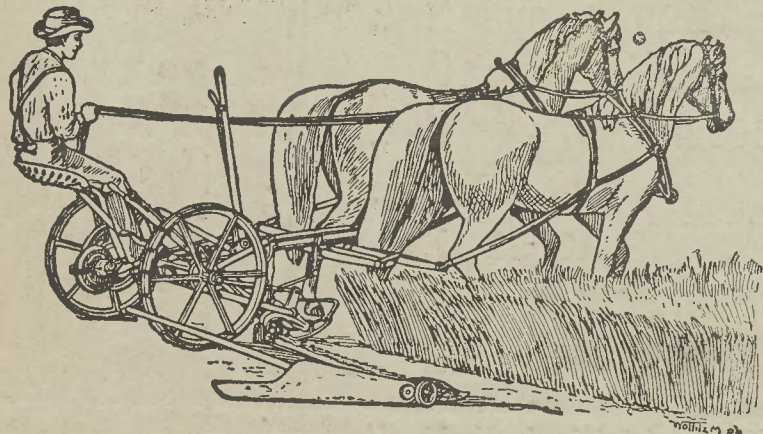

Ezen páratlan munkateljesítményű eszközök szembeötlő előnyeik és a jelenlegi munkásviszonyok következtében különösen nagy keresletnek örvendenek, miért nagyon ajánljuk a répaművelő gazdáknak, hogy a DEYL-féle kapákban mutatkozó szükségletüket, már most, idejében fedezzék, mert csakis ez esetben tudunk a sokoldalú szállítási kötelezettségnek a szokott rendben megfelelni.

Csakis az általunk forgalomba hozott eszközök a DEYL-gyár gyártmányai, míg a többi, hasonelnevezés alatt eladásra kerülő gépek silányabb, kisebb értékű utánpótlások!

Elsőrendű anyagból készült és egyszerűségükben fogva
UTOLÉRHETETLEN SZERKEZETŰ

marokrakó-aratógépeink,
fűkaszalóink,
gereblyéink és
köszörükészülékeink

azonnal szállíthatók és mintaraktárunk bármikor megtekinthetők.

A legszolidabb anyag és legsikerültebb kivitel biztosítja gépeink páratlan munkateljesítményét és elterjedését országszerte.

Érdeklődőknek ábrás leírást küld:

Bächer Rudolf-Melichar Ferenc

Magyarországi Vezérképviselő: **SZŰCS ZSIGMOND,**

Budapest, VI., Teréz-körút 26. szám.

Távbeszélő: 28—02, 102—05.

Sürgőnyczim: „Kultur“ Bpest.